

ספר

זהר חדש

על

חמשה חומשי תורה מגילות תיקונים וליקוטים

מתורת התנא האלהי

רבי שמעון בן יוחאי ז"ל

עם

ניצוצי זהר

תוכן

מסרת הזהר, ציון הכפלת כל מאמר וענין — בשלימותו, בהרחבת דברים או בקיצור ומעין תכנו — בכל חלקי הזהר ותיקוני זהר. השוואות עם מאמרי חכמינו ז"ל המובאים בתלמוד בבלי וירושלמי, בכל מדרשי הלכה ואגדה, תרגומים וליקוטים. ציונים לספרי רבותינו הראשונים הגאונים והפוסקים. במקום שיש התאמה ויחס להמאמרים שבוהר. תמצית דברי גדולי האחרונים בבירור שיטת הזהר להלכה. ביאורים והארות להרבה מאמרים סתומים

מאת

הגאון רבי ראובן במוה"ר משה מרגליות זצ"ל

הוצאת מוסד הרב קוק, ירושלים

(א) ברכות ג' ס"ב, וזה תרומה קמ"ד ב, וע' ניצוצי זהר וישב קצב א אוח ה, וראה שירת התשב"ץ ח"ג ס"י ג"ו.

(ב) [א"י: אובמא צ"ל וכן בגמ' ובכ"מ וכן בתהלת הענין סה].

(ג) [א"י: מפני שיש למלות אלו תרי טעמי למטה וע' בלק קפ"ט].

(ד) ע' מלואים כה"ס.

(ה) [שהם ע' אוהיות מזו שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן קפ"א קפ"א קפ"ב, הגהת מהר"ש].

(ו) ע"ז תרומה קמ"ז א, לע' שה"ש (ס"ב א).

(ז) ע' ס הבהיר אות ק"ס (מ"ז) ואמאי אקרי קרבן כ"ו ובאור בהיר שם.

(ח) ע' סנהדרין צ"ג ב וטוהר ודאין.

(ט) [ס' שרגא כצתרים מתאספין].

(י) אין זה לה"כ ואולי צ"ל ור"ח שפנין מכל כשמים.

(יא) ע' זבחים מ"ו ב לשם הנחת רוח כ"ו.

(יב) [האי ואי תימא הוא כעין ואיבעיה אימא, והוא ס"י אחר, מהר"ש].

(יג) ע"ז ויקהל ר"ח ב.

(יד) [א"י: נוחח בלא י' עולה ע"ג].

(טו) [מ"י בכ"מ שונכר ר"ח יש כו ג' ענינים, א' דבר שמעלה ה"ח כמו השושנה והב' ר"ח העולה, והג' המריח המשיג מהר"ש].

(טז) ע' תקוין ת"ו (כ"א א) אות ז, ועמ"כ בס' נפש חיה ס"י ת"ץ ס"ג.

(יז) יעוין בשו"ת משכנות יעקב מהגרי"ו מקרלק א"ח ס"י ל"ו ומה שהשיבו על דבריו בשו"ת משנת ר' אליעזר (חילנא תרניה) ס"י ב, ובשו"ת אבני נזר א"ח ס"י ב, ויעוין כס' ערוגת הבוסם לר"א ב"ר עזריאל ח"ב (ירושלים תש"ז) ע' ס"ד ומשי"כ בס' נפש חיה ס"י ל"א ס"י ב, יח א"י: זה המאמר המאמר ס"י ה"ר"מ נכ"א ז"ל בס' תולעת יעקב].

[ג' א] מאן דחמי ענבין בחלמא אי חוראין אינון סימן טוב ליה ואי אוכמי בעיין רחמי דהא ודאי בדינא קיימא מ"ט בגין דאינון ענבין חוראין אינון ענבי דנטרי ההוא חמרא עילאה ואינון גוון חיוור רחמי. ואינון ענבין סומקין אינון סטר דינא גוון סומק. אכלן כדאי איהו לעלמא דאתי מ"ט בגין דעבר על דינא ויכיל לשצאָה ליה וחמרא טבא דעלמא דאתי אית ליה ביה חולקא. שתי חמרא חיורא ב) סימן טוב ליה וחדות סומקא איהו דינא דשריא עליה. יעקב כד קריב לגבי יצחק אבוהי יחב ליה מההוא חמרא טבא דמנטר מעלמא דאתי דחדות ורחימו לאו איהו אלא כד אתער מגו חמרא טבא. וע"ד יצחק דהוה מסטרא דדינא קשיא אצטריך למחדי ליה בההוא חמרא טבא דאתי מרחוק הה"ד ויבא ל"ו ג) יין מרחוק מדוכתא עילאה משוך עליה ד) מההוא חדות למחדי ליה כדן אתבסר רוגזא ודינא תקיפא אתכליל ברחמי למהוי כולא כדקא יאות. ובגין כך אינון דודים (ס"א ל"ג דודים) רחמיין עילאין בוסניין קדישין לא נהרין אלא מגו ההוא י"ן ומאן איהו דא שמא גליפא מפרש דשבעין אתוון ה) דאינון בוצינין קדישין שמא גליפא קדישא דשבעין שמהן ו) דא איהו ברזא דאינון ענבין דנטרין יין עילאה כללא דאינון שבעין ובגין כך חדוה ורעו באינון נשיקין לאתערעא רחימו מיין עילאה איהו. ועל דא בוסניין נהרין ונצצין מההוא יין דכתיב כי טובים דודין מיין:

לְרִיחַ שִׁמְנֵיךָ טוֹבִים [א' ג] אמר רבי שמעון ואי קרא אסתכלנא ביה ואיהו סתים ברזא עילאה. ר"ח אית ר"ח ואית ר"ח וכמה ריחין אינון אית ר"ח דסליק מתתא לעילא כגון ריחא דקורבנא דהאי איהו ריחא דסליק וקשר קשרין דא בגו דא ו) ומשתלשל דא ברזא עד דאתעביד כולא קשרא חדא ונהירו חו. אית ר"ח אחרא ודא איהו מלכא משיחא דאקרי ר"ח דכתיב [ושע"י י"א ג] והריחו ביראת ד' ח) ודא אקרי ר"ח ומתקשרא ברזא דריח קורבנא ורזא דא אשה ר"ח נ"ח לה' [ויקרא א' ס] אשה לבר קישורא ומזונא ונהירו דחילין ומשריין דאשא בטהרונא קמיטין ר"ח לגו מיניה ודא איהו דאתקשר לגו ונהיר ברזא דברית קדישא ודא אתקרי מלכא משיחא דאיהו ר"ח מאינון בוסמין עילאין דכתיב י' כריח בשמים. נוחח. נהירו דכל גונוין עילאין תפארת ישראל ושפירו דכלא ודא איהו נייחא דרוחא עילאה יא) דשריא עליה ונהיר לגביה. לה' למלכא כדולא וכולא אתקשר דא בדא ואנהיר דא בדא למהוי חד בחדוה דכולא ברזא דקורבנא. ואי תימא הא אשה דאיהו לבר בקמיטון יב) דא איהו אשה דמההוא אשה מתקמטן כמה חילין וכמה משריין אלין באלין מלהטן בכמה זייגין לכמה סטרין וכולוהו ברזא דקורבנא אתקמיטו ותאבו ועאלו בהאי אשא בגין דכולוהו מארי תריסין מארי דדיגין. וכד תבין כמא דתב רוגזא דנפיק מנחירין (כד) [כדן] הוי נייחא דוכתיה. כמא דאלין חילין ומשריין מלהטן קמטין באחריותו הכי נמי חילין ומשריין עילאין קדישין מארי דנייחא ורעו נהרין ותבין

בנהירו לאתקשרא גו האי ה' וכלוהו אלין באלין ודא בדא בחבורא חדא אקרי אשה רזא דנייחא ומזונא ונהירו דכל סטרין. ר"ח נקודא דלגו רזא דברית קדישא אמאי אקרי ר"ח בגין דאיהו ריחא דבוסמין עילאין קדישין טמירין דלא אתגליין. וכד שריין ארז לון כהאי מאן דארז ודאי ביה ר"ח בהדס איהו ר"ח נפיק מהדס ודא נקודה אקרי ר"ח דנפיק מהדס ג) נייחוח אתר דנתח רוח עילאה ושראת עליה למהוי רתיכא עילאה ברזא דע"ב שמהן יז) ורתיכא עילאה כלא קישורא חדא. לה'. למהוי כולא בנהירו חדא ועל דא (אית ר"ח ואית ר"ח) אקרי ר"ח נייחוח טו) ובכל אתר ר"ח מסליק דקאים על דרגא אחרא תתאה מניחא והאי איהו ר"ח מההוא עילאה. לריח דא איהו נקודה עילאה דקיימא בסתימו מגו ההוא דסתים בכל סתימו דכל סתימין דלא אתידע כלל. והאי נקודה איהו ר"ח מההוא סתימא דכולא ובגין האי ר"ח כל אינון שמנין ובוסמין כולוהו נהירין ואקרון טובים בגין דהאי קיים לון למהוי כולוהו חד קישורא נהיר כחדא. ואי לאו לא אקרון טובים בגין דכד האי ר"ח עילאה עאל בסתימו לגו נחלא עמיקא ואמלי ליה כדקא יאות כולוהו דרגין אקרון טובים (ס"א מאי טובים נהירין). ד'רב המנונא סבא אמר הכי אלין אינון ימים (טובים) דאקרון טובים ואינון תפילין דרישא דאינון תפילין דקודשא בריך הוא מנת לון וע"ד אקרון טובים בגין דאינון נהרין ברישא דקודשא עילאה ובכל אתר ימים טובים אינון תפילין דרישא דקב"ה מנת לון. חולו של מועד דלא אקרי י"ט טז) אלין תפילין דדרועא דהא לית לה לסיתרא מגרמה כלום אלא מנהירו ד"ט. תפילין דדרועא דאיהי תפלה של יד לא נהירא אלא מגו נהירו דתפילין של ראש. תפלה דרישא ימים טובים. תפלה דדרועא חולו של מועד איהו ושפיר קאמר והכי ה"ט חולו של מועד איהו לענין עבידתא כגוונא ד"ט ואצטריך חדוה כגוונא דיליה. ובגין כך באלין יומין דאינון תפילין דמארי עילמא אכור לאנתא שאר תפילין ו) דהא אלין יומין דאינון תפילין עילאין שריין על רישיהון ד"שיראל קדישין.

רְכִי אֲלֶעָזֶר שְׂאִיל לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּי אִיל תִּינַח תְּפִלִּין דְּרִישָׁא דְּשִׁרְיָן עַל רִישִׁיהוֹן דְּעִמָּא קְדִישָׁא בִּי"ט. תפילין של יד דאיהו חולו של מועד איך אנן [ג"א לא אחדין לה ואיהו תפילין ש"י יד כהה. א"ל דחולו ש"מ אסור למיעבד עבידתא בטטרא דיליה אצטריך למיעבד חדוה בטטרא דתפילין דרישא ועמא כו"ו אחדין לה יח) א"ל בגין דאנן אחדין לה ואיהי י"ד כהה אסור למיעבד עבידתא בטטרא דילה ואצטריך למיעבד חדוה בטטרא דתפילין דרישא. ועמא קדישא אחדין תפילין [דמארי עילמא] ושריין עליהו ב"ט ובחולו של מועד ואסור לאעברא תפילין דמארי עילמא מעל רישיהון לאנחא תפילין אחרנין דאינון דוגמא ודיוקנא לתתא. למלכא דכעי לנטרא ליה לעבדיה א"ל עביד [חותמא] כדיוקנא דחותמא דילי כל זמנא דההוא דיוקנא יתחוי עלך כלא יועוון וידחלוך מינך לבתר מגו רחימו עילאה דקא רחים

ליה מלכא כיון דאחיו ההוא דיוג עילאה דמי קטולא איז דמלכא ול: לדחיא חו דא (דאינו של מועד שבתא תפ קא מסדר אינון תפי ונטרין בו ותפילין ד ומנחי תפי (ס"א דאו דמנת תנ [וברים ס" אצטריך בתפילין ריחא]ס דרישא. ד יד דקא כ על כן עי תפלה של לכולא לן לכל אינו וחילין דל דלע פתח ר"י בב דההוא מ עד זמנא ודא אינו אסהידת והכא כת מיבעי לי ממש ולו גביה ו). עליה מש אשתמוזי משה ח). כיון דאי מיזמא ז זמנא ד לדיוקניי דיליה ט ריחא. ה בני. ג' ו דיצחק ג קרא רי היינו ש (י' ע')

ניצוצי זהר

(א) ע' ניצוצי לתקוין
הכ"א (נ"ז א) אות כה,
ובמלואים שם (בוה"ס
קל"ח ד).

(ב) ע' ברכות ל'
סע"ב אבא הוה יתיב
קמיה דרבה חויה דהוה
קא בדה, אמר וגילו
ברעדה כתיב, א"ל אנא
תפלין מנתנא.

(ג) ר"ל ואין כערבין
שמה בשמחה מועיק
ח' סע"ב.

(ד) ע' שבה קנ"ג א
ושפן על ראשך אל
יזכר זהו הפלין על
ניצוצי אור זהתנן
רס"ד סע"א אות י"א
שהו סקור הפנה
לומר פסוקים אלו
כנתנת חסלין.

(ה) ע' תקוין תנ"ס
(צ"ג א) אות ד.

(ו) בספ"א—בנו"ה,
ע' ב"ר פס"ה ס"ז
שחמן ממרוד ונטק,
וע"ז תולדות קמ"ב ב
אות ה, בא ל"ט כע"א.

(ז) חרובים יב"ע ר"פ
וצא ושם כ"ט י,
ובפד"א פל"ה.

(ח) ע' שמור" פ"א
ל"ב והבאר מתברכת
בשבילי, וע"ז יצא
קני"ב א, שמות י"ג
כע"ב.

(ט) ע' ב"מ פ"ד א
שופרה יעקב מעין
שופרה דאדה"ה, וע"ז
בראשית ל"ה ב'
הולדות קמ"ב ב, וישלח
קס"ח א, ויחי ר"ב א,
משפטים ק"ג סע"א
בס"א חרובה קמ"א ב,
שם קס"ט ב, היכפה
שם העיר רע"ב, פנחס
רפ"ד א, תקוין הב"ט
(ק"י ע"א, ק"ב א), לע"ז
זה יהוה (ל"ז ג), וע"ז
בראשית כ"א ב.

(י) ע"ז בחקתי קי"ד
א.

(יא) ע' מגילה כ"ט א,
(יב) ע"ז מקץ קצ"ד
ב וירצוהו מן הכ"ר
אהמ"ס כ"ו.

(יג) ע' יבמות ט"ב ב
להניח ברכה אל ביתך,
אד"ו האוינו רצ"י א
אית ב.

וראי כולא קישורא חדא ורוא דקורבנא דקא אתערנא
ביה כמה דאתמר.

אשה דהיינו עלמות אהבוך וכלא רוא חדא. ריח שמן
תורק שמך. ניהוח שמניך טובים וכולא חד. לה'
היינו לריח. וכולא מלה חדא ורוא חדא בקישורא חדא
כמא דאתמר :

משכני אחרין נרוצה (א' ד) כתיב ונתתי משכני
בתוכם וגו' (י' ת"ח קב"ה יהב שכינתיה
בניהון דישראל למהוי רביעא עלייהו כאימא על בנין
ולאננא עלייהו בכל סטרין וכל זמנא דהתיא אימא
קדישא יתבא עלייהו קב"ה אתי לדיירא עמון בנין
דהא קב"ה לא שביק לה לעלמין וכל חביבו דלעילא
עלה איהו. ובגין כך יהב לה משכונא בגויהו דישראל
למנדע דלא ינשי לון ולא ישביק לון לעלמין מ"ט בגין
דההוא משכונא בגויהו י"א. והיא אמרת משכונא הוית
בתתי אהא משכונא לגבך ולסלקא לקבלך ואנא ובני
אחרין נרוצה. משכני אהרנא לקישורא דמילין קדכאין
על ההוא רוא אשה ריח ניהוח. דהא בשעתא דרעותא
סליק מתתא ברוא דקורבנא איהו סלקת ואמרה לגבי
רחימא דילה משכני אושיט ימינך לגבאי לקבלא לי
ולסלקא לי בסטרא דאתערותא דשכאלא. וימינא להבקא
לי ודא איהו משכני ודא אשה אמרה לגבי ריח ריח
לגבי ניהוח. ניהוח לה' וכרין אחרין נרוצה מאי נרוצה
ברעותא כד"א (ויקרא א' ד) ונרוצה לו לכפר עליו.
ודא איהו דכתיב (בראשית מ"א יד) וירצוהו מן הכור
מאי וירצוהו דארצו ליה במלך טבין (ב) במלך דרעוא
טבא דהוה עציב מההוא בור. ועל דא נרוצה נהא ברעוא
ברעותא שלים כדקא יאות. אחרין נרוצה טול את רעוא
בקדמיתא ולבתר דתטול אנת. וכל אינון עולימתאי נהא
ברעוא וע"ד משכני. מכאן דרעואן וברכאן לא אשהכחו
אלא באהר דזכר ונוקבא אהחברו כחדא (ג) ובג"כ
משכני לגבך בקדמיתא בגין דאקבל רעוא מאתך דכל
רעוין אשתכחו ולבתר אחרין נרוצה נהא ברעוא ואי
לא תמשכני לגבך רעותא ורעוא עילאה לא ישרון עלך
דהא דזכר בלא נוקבא לא שריין ביה ברכאן (ד) וכל דא
בדיוקנא דקא אתערנא ברוא דאלף דהא תמן אשתכחו
רוין אלין. אשה ריח ניהוח לה' ואיהו רוא דלעילא ותתא
וכל רוא דמהומנתא ביה תליא וע"ד סלקא בה' (נ"א
באהר) וכלא איהו א'. בשעתא דאת דא פרח באוירא
אסתליקו אלף ומאה עלמין ואתכלילו בגויהו ואתרשימו
אתון אחרנין ואתגליפו אבתריה. ואיהו אתערט בעטורא
גליפא דכליל כל עלמין ואיהו חד א' אשה ריח ניהוח
לה'. אשה דא קוצא דתליא לתתא רוא דכל חיילין
ומשריין אליו ואליו. ריח רוא דעל ההוא קוצא
דאתאחדא באמצעיתא. ניהוח רתיכא דפשיטו דאמצעיתא
דשריא עליה רוח עילאה. לה' נקודה עילאה דעל גבי
אמצעיתא דאיהו מקיים כולא וכולא קישורא חדא. ודא
דאחורי אמצעיתא אמר משכני אחרין לאתחברא עמך
ליטול ברכאן בעם נקודה עילאה דעלך וכד נהא דזכר
ונוקבא כחדא כיון דתטול ברכאן ורעוא אנא וקוצא
דתליא לתתא מיני אחרין נרוצה נתרעי אבתרך למהוי
חד שלימו עילא ותתא ולמהוי א' כל אחד בשלימו (נ"א

ליה מלכא יהב בידיה חותמא דגושפנאק עילאה דיליה
כיון דאחיד חותמא עילאה דמלכא בידיה שביק מניה
ההוא דיוקנא דאיהו עבד. אי ההוא עבד דחי חותמא
עילאה דמלכא בגין ההוא חותמא דאיהו עבד ודאי בר
קטולא איהו ההוא עבדא בגין דעביד קלנא בחותמא
דמלכא ולא חישי ליקריה. ובג"כ אסור לעמא קדישא
לדחיא חותמא דמלכא עילאה דשרי עלן בגין דיוקנא
דא (דאינון עבדי) [דאנן עבדין]. האי במועד ובחולו
של מועד וכ"ש בשבת דכלא שריא עלן שבת דמעלי
שבתא תפלה של יד שבת דיומא תפילין דרישא והכי
קא מסדר קב"ה לעמא קדישא רחימא דיליה. בחול
אינון תפילין דעבדו דיוקנא דחותמא דמלכא למהוי
נטירין בכל סטרין. בשבת ומועד דאינון יומין טבין
ותפילין דמארי עלמא א' זכאין עמא דא דבידן
ומנחי תפילין דמארי עלמא חותמא עילאה דמלכא. מאן
(ס"א דאחידן בחותמא) חותמא עילאה דמלכא. מאן
דמנח תפילין אצטריך למחדי (ב) ועל דא כתיב
[וגרום ס"ז יד] ושמתח בחגך. בתפילין דמארי עלמא
אצטריך למחדי (ג) וחדוה דא במועד ובחולו של מועד
בתפילין דרישא ובתפילין דדרועא. ביום טוב מההוא
ריחא [ס"א מוחא] עילאה שמניך טובים תפילין
דרישא. (ד) בחולו של מועד שמן תורק שמך תפלה של
יד דקא סלקא לאתאחדא באורח סתים בתפילין דרישא.
על כן עלמות אהבוך ביום טוב בתראה דחג דהא
תפלה של יד אשתלים ואתנהיר בשלימו ולפלגא חולקא
לכולא לכל אינון משריין וחילין דלעילא (ס"א ל"ג
לכל אינון משריין וחילין דלעילא) ולכל אינון משריין
וחילין דלתתא וע"ד עלמות אהבוך אינון משריין וחילין
דלעילא עולמות ומשריין וחילין דלתתא: L

פתח ר"ש ואמר כתיב (בראשית כ"ז כז) וירח את ריח
בגדיו ייברכנו וגו' (ה) מה חמא יצחק דאע"ג
דההוא מיכלא ומשתיא קא אייתי ליה יעקב לא ברכיה
עד זמנא דארח באינון לבושיין. הכא אית לאסתכלא
דהא אינון לבושיין לא הוה ידידיה דיעקב דהא אורייתא
אסוהית דכתיב (שם טו) את בגדי עשו בנה הגדול
והכא כתיב את ריח בגדיו. וכי בגדיו הוה ריח הבגדים
מביע ליה מאי בגדיו. אלא בגדיו ודאי הוה אינון לבושיין
ממש ולא דעשו ואע"ג דכתיב בגדי עשו בטופסא הוה
גביה (ו) כגותנא דא ההוא באר דיתייב עליה יעקב ויחיב
עליה משה בטופסא הוה לגבי אחרנין כיון דאתא יעקב
אשתמודע בירא למאריה וסליקו מיא לגביה (ז) וכן לגבי
משה (ח) כגותנא דא אינון לבושיין בטופסא הוה לגבי עשו
כיון דאלביש לון יעקב אשתמודעו מאנין לכאריהון.
מיומא דעביד לון קב"ה לא סליקו ריחין דילהון עד
זמנא דא דלביש לון יעקב דהא אהדרו לבושיין
לדיוקנאיהו. יעקב דיוקנא דאדם ודאי הוה ושפירו
דיליה (ט) בשעתא דחמו לבושיין דיוקנא דאדם סליקו
ריחא. תלת ריחין אסתלקו הכא חד ריח בגדיו. ב' ריח
בני. ג' ריח שדה אשר ברכו ה' וכולוהו תלת סליקו לגבי
דיצחק בשעתא דעאל יעקב להגביה וכולוהו כתיב בהאי
קרא ריח בגדיו היינו על כן עלמות אהבוך. ריח בני
היינו שמניך טובים. ריח שדה היינו שמן תורק שמך

(י) ע"ז בראשית נ"ה ב, ויצא קס"ה א, וישב קס"ב סע"א, ויחי רל"ג סע"א, וע"ז אחרי ע"ד ב, נשא קמ"ה א, אד"ו האוינו רצ"ו א.

ו ודא
ונחירו
אמאי
דרישין
מאן
ס ודא
דנתת
ברוא
לה.
ריח
ס על
ילאה.
ההוא
והאי
ריח
טובים
נהיר
ריח
דקא
טובים
ימים
אינון
ימים
אתר
חולו
דהא
עילין
הירו
הפלה
וע"ד
די"ט
יומין
ל"ז (ז)
היוון

עילין
ר"ט.
לא
ש"מ
עבד
יחו
עבד
טרא
ארי
וסור
גכא
לכא
קנא
כלא
חיים

הדברים המוקצים שאסורין לטלטל מחלקים לשה חלקים: הא' כלי שהוא מוקצה מחמת חסרון כים דהיינו כלי שאדם מקפיד עליו שלא יפגם כגון סכין של שחיטה ומילה ושל ספרים: הב' כלי שמלאכתו לאיסור: הג' כל דבר שאינו כלי ולא מאכל אדם ולא מאכל בהמה כגון אבנים ומעות וקנים ועצים וקורות ועפר וחול ומת ובעלי חיים וגרורות ולמוקים שהם מונחים במקום שמייבשים אותם וכל כיוצא בדברים אלו דלא חזו והו מוקצה מחמת גופו: הד' כלי שמלאכתו להיתר ומונח עליו אחד מהדברים המוקצים מחמת גופם כגון חבית שיש עליה אבן וכר שיש עליו מעות ואפילו הוסרו אחר כך כיון שהיו עליהם בין השמשות מנו דלחלקו לבין השמשות אחריו לכולי יומא: הה' דבר שהיה בין השמשות מחובר או מחוסר ידעה: הו' מוקצה מחמת מלותו כגון עץ סוכה וגויה:

סימן שח

פרכי רמזי דינים הסבארים בזה הסימן

[א.א.ד.] היתר טלטול כלים ואיסורם: [ו.א.א.] היתר טלטול שבדי כלים ואיסורם: [ה.] היתר נטילת דלתות כלים שנחפרקו: [כ.] היתר נטילת דלתות והחזרתם ואיסורם: [יא-יג.] היתר טלטול שיירי כלים ואיסורם: [יד.] מנעל חדש מותר לשמטו מעל הרפוס: [טו.] דין סנדל שנפסקה בו רצועה: [טז.] היתר השמטת חלוק החובו בכלי או בקנה ואיסורו וכירה שנשמטה: [יז.] איסור טלטול לבנים והיתרם: [יח.] כל דבר שאינו כלי אסור לטלטלו: [יח.] היתר טלטול קרן ואיסורו: [יט-כ.] דין טלטול סולם וחריות ושיבה עליהם: [כד.] נתינת פשתן סרוק וצמר מנופץ על המכה: [כה.כז.] טלטול עורות ונשרים ועצמות וקליפין וחבילי עצים וקש: [כח.] טלטול דבר המיוחד למאכל למין אחד מבעלי חיים: [ל-לח.] טלטול גרעיני תמרה וחבילי זרדין ובשר חי ודג ודברים המגולין וקמיע וצואת תרנגולים ודין גרף של רעי ואם מותר לעשות גרף של רעי לבתולה: [לט.] כופין הסל לפני האפרוחין: [מ.] דין תרנגולת שברחה: אם מדדין בעלי חיים: [מא.] היתר הדרת אשה את בנה ואיסורו:

שח פרטי רמזי דינים הסבארים בזה הסימן
 א.א.א. מותר לטלטל תפלין כשבת: באור דרכי היתר לטלטל המוקצה בכל חלק וחלק: [ג.א.] נר שהדליקו בו באותו שבת אם מותר לטלטלו: כן המטלטל כלי שמלאכתו לאיסור לצורך מקומו אם צריך להניחו מיד: א.א.א. מותר לטלטל כלי שמלאכתו איסור ע"י ככר או תבוק: [כב.] אם ועיל הזמנה או ייחוד לטלטל אבן צצו בה אגוזים או לסגור בה הדלת ו לסמוך בה הקדרה: [כג.] אם מותר הניף בענף החלוש מן הדקל: אם ותר לטלטל נר של שעה ע"י שיחורה בעוד יום: [לז.] חבית של צבע שהיה שפך והולך: [הג.סב.] דבר שהוא וקצה והוא של גוי אם מותר לטלטלו: ירוש אין הכן לגוי: מותר ליגע בדבר מוקצה דבר המוקצה אסור לטלטל פילו מקצתו: [כז.] מותר לטלטל וקצה על ידי נפיחה: [סד.] כלי זנתרועע לא יטול ממנו חרס לכסות ו: [סד.] אם אסור לשחוק בכדור שבת: [לה.] מי שאין לו מים אם ותר לקנה בעפר: [כו.] אסור לשאח זחת אציליו ורוע תולעי המשי: [כז.] אם מותר לטלטל שעטנו: [כח.] אם זותר לטלטל מכבדות של תמרה: [נ.] אם מותר לטלטל אצטרול"ב: [נא.] אם זותר לטלטל כלי זכוכית מלא חול נקרא בלעז רילוג"י: [נד.] מוקצה לעשירים אי הוי מוקצה אף לעניים: אי מהני חנאי לכל מוקצה מחמת איסור: [נד.] אם מטלטלין שופר וחצוצרות ופנקס ומראה:

בסימן זה והנאים אחריו עד סוף סימן שי"ב נתבאר דיני המוקצה: יבבועם איסור טלטול דברים המוקצים כתב הרמב"ם בסוף פרק כ"ד (ה"י-ג.) וזה לשונו אסור חכמים א לטלטל מקצת דברים בשבת בדרך שהוא עושה בחול ומפני מה נגעו באיסור זה אמרו ב ומה א: הזהירו נציאים וזו שלא יהא הילוכך בשבת כהילוכך בחול ולא שיחת השבת כשיחת החול שנאמר (ישעיה נב יג) ודבר דבר קל וחומר שלא יהא טלטול בשבת כטלטול בחול כדי שלא יהא כיום מול זענינו וינא להגמיה ולחקן ג כלים מפניה לפניה או מבית לבית או להנציע ד אבנים וכיוצא בהם שהרי הוא צטל ויושב צביחו ויבקש דבר שיחטקטק צ ונמצא שלא שבת וצטל הטעם שנאמר בתורה (דברים ה יד) ה למען ינות. ועוד כשיצקך ויטלטל כלים שמלאכתן לאיסור אפשר שיחטקטק בהם מעט וינא ל ידי מלאכה. ועוד מפני שמקצת העם אינם בעלי אומניות אלא צטלים כל ימיהם כגון הטיילין ויושב קרנות שכל ימיהם הם שובתין ממלאכה ואם יהיה מותר להלך ולדבר ולטלטל כשאר הימים נמצא שלא שבת שיחטקטק. לפיכך שבתה דברים ה' אלו יהא שבתה השוה בכל אדם ומפני דברים אלו נגעו באיסור הטלטול ואסרו שלא יטלטל אדם בשבת אלא כלים הנרץ להם כמו שיבאר עכ"ל: ודראב"ד כתב שם (ה"יג) טעם אחר שטלטול דברים המוקצים נאסר מפני גדר ההולאה כמו שאמרנו] בפרק כל הכלים (קד): אנו טלטול לאו לזוך הולאה הוא ו: ודגה כלל

ד(יא) ודע שנאמר הנקרה

מקדש כחוב שאסור לטלטל תפלין בשבת והביא ראה מדאמרין בפרק הניזקין (גיטין ס.) דסיפרא דאפטרותא אי לאו דשרי למיקרי ביה הוה אסור לטלטולי והאריך בזה, ואחר כך כתב ומיהו קשה לי מדאמרין בסוף פרק קמא דיוס טוב (טו.) דשרי לשדורי תפלין ביום טוב וי"ל שלא המירו אלא מטעם שהוא נהנה בשילוחן ומעשה בשבת דלית ביה דין משלחין אסור לטלטלן והאריך עוד בזה ובסוף דבריו כתב ומיהו יראה לי דלנזרך גופו ולנזרך מקומו מותר דבראי לא דיינין להו טפי מכלי שמלאכתו לאיסור והר"ר לוי ק חביב ו"ל העמיק לשון הספר הנזכר וכחב עליו דמרגלא בפומייהו דאישי שתפלין אסור לטלטלם וקאמרי שהם מוקצה מחמת מזה ובועיי נראה שהוא שיבש גמור שהמחבר עלמו לא הזכיר כן אדרבה הזכיר המזהו לסיבת היתר הטלטול גם הרא"ש בתשובה (כלל כג סי ח) הזכיר כל דיני המוקצה והאריך בהם ולא הזכיר דבר מזה ובדאי נראה מלשונו שאין בתפלין דין מוקצה כלל דאם כן לא הוה שתיק מיניה והמוקפות כתב בסוף פרק קמא דיוס טוב (טו.) ד"ה הכי) שאם ירצה אדם להניח תפלין בשבת אין איסור בדבר כלל כי מה שאמרו (מנחות לו:) יאלו שבתות וימים טובים שהם עלמם אות היינו שאין צורך להניח בהם תפלין אבל אם הניחם אין איסור בדבר וכך הם דברי רש"י (פ"ה טו. ד"ה וג) והר"ן (ת. ד"ה רב) ו"ל ומשם יחבאר כי הראיה שהביא מפרק הניזקין היא צנויה על הקדמה שהתפלין אסור להניחם בשבת ואינו כן וכן כתוב בתרומת הדשן (סי' ע) דהיתר גמור הוא לטלטל תפלין אם יש שום נזרך בדבר: ל ודברי רבינו פה אינו אלא בארבעה חלקים הראשונים, אבל בחלק ה' דיבר בהלכות יוס טוב (סי' תקטו), ובחלק הו' בהלכות סוכה (סי' מרל): ובתוך דבריו פה יחבאר לך שמוקצה מחמת חסרון כים אין לו צד היתר לטלטלו ו: אך שלשת חלקים הנשארים יש צדדי היתר

הגהות והערות
 שח א. חכמים היינו נחמיה בן חכליה וסייעתו, דהיינו אנשי כנסת הגדולה הכלים עכ"ל: ה. עיין גם שמות כג יב: ה"ה ברמב"ם שלפנינו איתא

7

Isserlein, Israel ben Pethahiah

ספר

תרומת הדשן

חיברו ויסדו חד מרבוותא קמאי דפקיעי שמייהו
הגאון הנורא רבינו ישראל זלה"ה
אשר נודע שמו בשערים ומכונה בין האשכנזים
בשם רבי איסרלאן תלמיד רבינו עוזר משלעזיא
תלמיד תלמידו של מהר"ם מרוטנבורק ז"ל

חלק ראשון

שאלות ותשובות

ערוך ומוגה עפ"י כתבי יד בתוספת תשובות חדשות
עם
ציונים מקורות השוואות והערות

מאת

שמואל אביטן

בלאאמור הנאון מוהר"ר משה שליט"א

פעיה"ק ירושלים תובכ"א

עוה חשו"א לפ"ה

גורדין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות. ומפרשינן שם בשם ר"י דכשהיא נשמטת כלי בפני עצמה היא. אבל כשאני נשמטת מותר לגוררה אע"פ שיש עליה מעות, כיון שאין המעות על השידה שהיא עיקר הכלי, ע"כ. אלמא דבתר עיקר אזלינן. הכי נמי בקפ"ן ציפפ"ל ודאי הקפ"א עיקר הכלי, ומותר לטלטל הציפפ"ל כיון שאין המעות על עיקר הכלי דגרייה וטלטול חדא היא. הנראה לעניות דעתי כתבתי.

סימן ע

שאלה: מה שנמנעים ליגע ולטלטל התפילין בשבת וביו"ט, יש חשש איסור בדבר או לאו.
תשובה: יראה דהיתר גמור הוא לטלטל תפילין בשבת וביו"ט אם יש שום צורך בדבר. ומשנה וקאמרינן התם דאע"ג דאין נאותין מהן ביו"ט משלחין אותן. אלמא דמותר לטלטלן, דאם לא כן היאך משלחין אותן? הנראה לע"ד כתבתי.

L

סימן עא

שאלה: ספסל ארוך שנשמט אחת מרגליו שרי לטלטלו ולהניחו בראשו באותו צד שנשמט הרגל על ספסל אחר או לאו.
תשובה: יראה דיש להסתפק בדבר. וכן ראיתי כתוב על שם אחד מהגדולים שאסור. והביא ראיה מפ' תולין (שבת דף קלח, ב) כירה שנשמטה מירכותיה אסור לטלטל גזירה שמא יתקע, והיינו הך ממש. אמנם היה נראה לחלק דהתם לא מצי להושיבה בלא הירך שנפלה ולכך גזרינן. אבל כאן אפשר להניח על ספסל אחר ולא גזרינן דלמא יתקע. אך מדמחלק בתחלה התם בין אחת לשתיים משמע נמי דאחת אכתי חזי על ידי סמיכה, ואפ"ה מסקינן לאיסור, והמחמיר תבא עליו ברכה, וכן ראוי הוא להחמיר? הנלעד"ב.

סימן עב

שאלה: יש שבות שמקילין בו במקום מצוה, יש להקל באותו שבות ג"כ במקום כבוד אורחים. או לאו.
תשובה: יראה דאם באו לו אורחים לכיתו יש להקל לכבודם ולצורכם, כמו לצורך שאר מצוה. כדאמרינן בהדיא פ' מפנין (שבת קכז, א) גדול הכנסת אורחים ממצות בית המדרש. והתם נמי אשבות דשבת קאי. אמנם אם זימן אורחים לסעוד סעודה בכיתו אבל לא נתארחו אצלו כה"ג אין לנו ראיה להקל. דהתם אאורחים שבאו מן השדה לכיתו קאי, ואפשר דמכל מקום אין לחלק.

2. תודיה אין.

סי' ע: 1. רמ"א (סי' ס"ח ס"ד), ובב"י שם הביא כן בשם מהר"ב להחיר ודלא כס"א שאסר משום מוקצה, ועי' ט"ז (סק"ג) שהמה ע"ז דלמה לא יהא אסור משום מוקצה הא כיון שנפסק בשו"ע (סי' ל"א ס"א) דאסור להניח תפילין בשבת אי"כ הר"ל מוקצה, ועי' מחצה"ש ופמ"ג שם. והנה האמת שכן מפר בתוס' ביצה (טו, א ד"ה הכי) שכתבו בהא דמותר לשלח תפילין דאף דאייז זכן תפילין מ"כ אין איסור להניחן, הרי מפר' כה"ז דאילו היה איסור בהנחתן הנה אסור משום מוקצה, ובאמת בכרכי יוסף (סי' ל"א ס"א) כתב דהכי נקטינן שלא לטלטל תפילין, עשה. אכן לעני' נראה דדווקא במקום שמצד איסור שבת אסור בכה"ג נעשה מוקצה, וכשא"כ תפילין דאייז מצד איסור שבת אלא דכיון שהשבת עצמה א"צ אות אחר ואף אי איסור איכא אייז איסורי שבת אלא איסור צדדי בכה"ג לעני' אינו נעשה מוקצה. 2. עי' תו"ט במשנה ביצה שם שהביא ד' התוס' ביצה הנ"ל וכתב שאין הביאור דדוקא משום שאין שבת זכן תפילין דאדרבה אי הוי זמן תפילין ודאי היה אסור שכא תיפסק הרצועה, וכבר תמה ע"ד ברע"א ביצה שם, ע"ש.

סי' עא: 1. ל"ב. 2. שו"ע (סי' ש"ג ס"ח) ורמ"א (סי' ש"ח ס"ז) ועי' ט"ז (סי' ש"ה סק"ד) שכתב דדווקא נשמט אסור אבל נטבר לגמרי שר, ועי' בבהא"ט ופמ"ג.

סי' עב: 1. רמ"א (סי' של"ג ס"א). 2. רמ"א שם ומשמע דלא כחלקינן לדתא. ועי' ט"ז (סק"ב) ורמ"א (סק"ה), ועי' מ"ב וכשעה"צ (סק"ח)

י. שבת קכ"ד ע"ה):
 ע"ס:
 הרב המגיד לדעת
 ומכ"ס ובס' הרשב"א
 שם מג. כ"ד נ"ג נ"ג נ"ג
 י"ה [משנת הלכה ג' ר"ן
 ע"ס מה, א ד"ה וז"ל]:
 הר"ן פרק כל הכלים
 [ע"ס ד"ה ומיהו]:

(ב) אבל ישל אצורך כ"כ כ"ו. ז"ע לפי זה היאך נושאם
 סכינים בזמן שלהם חלויים בתורה בשבת והולכין עמהם לביית הכנסת
 שאין שם אורך בהם. וצ"ח ואין לומר דהוא שלא כדרך הוצאה, דהא
 כשע"ף א' אומר בסכין של סופרים אפילו תחזיקו בנך עם שאר
 סכינים, והכי נמי כאן שלא לצורך.

ונראה לי דלא אסרו בזה אלא שלא
 לצורך כל היום, אבל אם ישתמש בו
 היום והוא נושא אלו כדי שיהא
 מוכן לו בשעתו שרי. ועיין מה
 שכתבתי סימן תקי"ח [פ"ק ט]:

(ג) ותפילין אין אצ"ל ב"י
 א"כ אצ"ל ב"י (נמחר לו ד"ה דע)
 הביא דברי מהר"ל חכ"כ בזה דמחיר
 א"ת הטלעול בתפילין, דלא כספר

אחד שאוסר הטלעול מטעם מוקצה
 כיון שאסור בהנחת תפילין, דכתבו
 המוסקפות [נ"ה ט, ע ד"ה ה"ן] שאין
 אסור בהנחתן בשבת, ע"כ. ומימא
 לי, דכיון דהיתר הטלעול חלו בזה

שאין אסור בהנחתן, הא כבר פסק הב"י ושו"ע
 בשמ"ע ב"ק ע"ג, וז"ל שפיר אסור הטלעול מטעם מוקצה,
 ולמה הסכימו ב"י ורמ"א כאן להחיר הטלעול, וז"ע:

דרך אהם למהרי"ק

ב"י ד' נ"ה [ובתבי הקדש כ"ו]. מותר לטעול תפילין אם יש לך דבר. וסופר טעמי להשתתף קול הכי כלי שיר, ואסור לטעול כי אם לצורך גופו או לצורך מקומו:

מחזיק השקל

ליה רבא חזי לאורחים, וא"כ מותר ע"י הערכה זו. והשיבו אית לי גם
 לאורחים, ולכן אמר ליה גליה אדעתך בתשובה ראשונה שאמרת אית לי
 אחריני דכרבה סבירא לך, ולא נסתפקת כי אם אי מותר ע"י הערכה,
 והשתדך דמותר, ושוב אמרת דאית לך לירידן וגם לאורחים ושוב ליכא
 להערים, לכן לירידן אסור ולכולי עלמא שרי אפילו בלא הערכה,
 וכדסבירא ליה לרבא. וכוזו כשבע דגם תלמודא דידן סבירא ליה
 כדירושלמי, דהא לירידן דקיימא לן כרבא דכלי שמלאכתו לאיסור מותר
 לצורך גופו ומקומו ואסור במחמה לצל, אם כן לירידן כלי שמלאכתו
 לאיסור יש לו דין כלי שמלאכתו להיתר לרבה, וכיון דלרבה שרי להערים
 בכלי שמלאכתו להיתר במחמה לצל, הוא הדין לירידן שרי להערים מחמה
 לצל בכלי שמלאכתו לאיסור. ודע, שכתב הט"ז ס"ק ב', מה שנושאים
 סכינים והולכים עמהם לביית הכנסת שישצורך להם היום תושאין אצלו
 השפיר עבדי, דמכל מקום כיון דאפשר שיצטרכו להם היום תושאין אצלו
 שהיו מוכנים לו, שרי. ולפי זה לענין אחר מנחה שאין דרך שוב לאכול
 היה אסור, וכמו שכתבו סימן שכ"ג סעיף ו' לענין הדחת כלים, ועיין שם
 במ"א ס"ק ט'. אולם אם נושאין אצלו שלא יגובו, בלא הכי שרי. ועיין
 בתוספת שבת [ב"ק יח]: [ב"ק י' ובתבי הקדש. פירוש בפרי"ם ב"י ד"א
 כנ"ח שבת, ר"ל, שהקשה האמרינן בגיטין דף ס' [נ"א] ספר הפטרה אי
 לא נתינת לקרות בהן [דמן הדין אסור לכתוב כי אם ספר שלם, והוא
 הדין דאין קורין בהן, ומהאי טעמא אפילו בטלעול אסור, אלא משום עת
 לעשות כו' [מהל"ס ק"ט, קמ] דאי אפשר לכל אחד לכתוב ספר שלם, ועיין
 לעיל במ"א [ר"ס] סימן רפ"ד, הוחר הכתיבה והקריאה וגם הטלעול] היה
 אסור בטלעול. ועל זה השיב מ"א דבאמת כאן לא הוחר כי אם אותן
 כתבי קודש שקורין בהן, וכתב בספר (א"ר) [עולת שבת] [ס"ק יג] שבשיירי
 כנסת הגדולה [הג"ב א"ה ד] [ש] [סתפק אי מותר לטלעול מגילת אסתר,
 ובספר אליה רבה [סוף ס"ק יג] החירו. ובהלכות פורים [סימן תתק"ח] כתב בספר
 פרי חדש [א"ה יג] לאסור, כיון דקיימא לן [כ"ג ע"ג] פורים שחל בשבת אין
 קורין המגילה, וא"כ הוי כמו ספר הפטרה קודם שהוחר לכתבו, ע"ש.
 ולענין ד' יש לפקפק בראיה זו, ניהו דאסור לקרות בה בצבור, מכלל מקום
 כל אדם מותר ללמוד מתוכה, וכדאמר רבי יהושע בן לוי במגלה דף ד'
 [ע"א] פורים שחל בשבת, ע"ש. על כל פנים אם חל פורים ביום ראשון אין
 להביא המגלה לביית הכנסת בשבת לצורך קריאתה בליל מוצאי שבת,
 דהוה ליה מין משבת לחול, אם לא שילמד מתוכה בבית הכנסת דבר
 מה כעבוד יום בשבת. ועיין מה שכתבתי בהלכות מגילה [ע"ס ס"ק יב]:
 הפהת הסרין כ"ס, ר"ל, דלא היבא דהמוקצה היא משום דעומר

ח אבל מחמה צ"ע. ואימא בירושלמי פרק ה' דבילה [הלה 6]
 כשמחשב עליו לתשמיש מותר לטעולו אפילו עיקר כוונתו מחמה
 ללל. ועיין בשבת דף קכ"ד ע"ב: ב' שמלאכתו להיתר וכו'.
 והוא הדין כשמלאכתו לאיסור ולהיתר (שלטי גבורים פרק י"ז שנת

מת, א א"ת ב נסתת הגדולה הנה"ט
 ד"ה נ"ל): י' ובתבי הקדש.
 פירוש, ספרים שמוחר לקרות בהם,
 דלא כעולת שבת [פ"ק י"א], עיין
 סימן של"ד סעיף י"ג. כחוב בשלטי
 גבורים פרק ח' [שנת לה, א א"ת ב]
 דנייר חלק הוי מוקצה. וצריך לומר
 דהוי מוקצה מחמת חסרון כ"ס,
 דכיון דעומד לכתיבה קפיד עלייהו.

עיין מה שכתבתי סימן י"ז סעיף י'
 י"ד [סוף פ"ק ב]:

(ב) וי"א אבל שלא לצורך כלל [ח"י]
 מותר לטלעול אפילו שלא לצורך (י' כלל: הנה (ג) [ח"א] [כ"א] ו' ותפילין אין לטלעול כי אם

שפיר אסור הטלעול מטעם מוקצה, ולמה הסכימו ב"י ורמ"א כאן להחיר הטלעול, וז"ע:

ב"י [ה"ב ספ"ה ד] אב"י
 ב"א אצורך כ"כ, והוא
 י"ה ל"ה משקל כל הכלים
 שיש קצת קונו למקו ט"ב
 ולו כח"ה ה"י מ"א מה נכחי
 י"ה מה"ה, ה"י נמי ה"י ל"ד
 [ל"ה ט':]

אצורך כ"כ
 ב"א אצורך כ"כ, והוא
 י"ה ל"ה משקל כל הכלים
 שיש קצת קונו למקו ט"ב
 ולו כח"ה ה"י מ"א מה נכחי
 י"ה מה"ה, ה"י נמי ה"י ל"ד
 [ל"ה ט':]

בעזרת השם יתברך

ספר

תוספת שבת

עם מהדורא בתרא

חלק א'

על הלכות שבת מרישא עד גמירא

חיברו הגאון הגדול המפורסם

מו"ה רפאל מיזליש מהארחוב זצוק"ל

אב"ד פאריצק

נדפס בראשונה בשנת תקכ"ז ומהדורה שני' בשנת תקס"ו

ועכשיו בעזהשי"ת יצא לאור מחדש

באותיות בהירות מאירות עינים ומתוקן מאלפי שגיאות שהיו

בדפוסים הקודמים ונלווה עליו בשולי היריעה שני הוספות

ציונים

מראה מקומות לספרי
האחרונים המביאים דבריו,
ופסקיהם למעשה

ביאורים

משא ומתן בדבר הלכה
לפרש וליישב דבריו
במקומות שטעונין ביאור.

ממני הצעיר באלפי ישראל

אשר אנשיל עקשטיין

נכד המחבר

בפרוס שנת תשנ"א לפ"ק

פה ברוקלין

לטלטלו (יט) וכתבי הקדש(כ) ואוכלים מותר לטלטלם אפילו שלא לצורך כלל: הג"ה (כא) וחפילין אין לטלטלם כי אם לצורך (תרומת הדשן ועיין נב"י) (כב) ושופר אסור לטלטלו כי אם לצורך גופו או מקומו: (הגהות אשר"י ס"פ נמה מדליקין)

תוספת שבת

אלא דהוי כמו כלי שמלאכתו להיתר, דאין שום איסור בהנחת תפילין בשבת וי"ט, אלא שאין חיוב להניחם בהם כיון שהם עצמם אות, כ"כ הבי"י. והט"ז והמג"א תמהו על זה, דהא המחבר פסק בס' ל"א דאסור להניחם בשבת וי"ט, ולכך פסקו באמת שרינם ככלים שמלאכתם לאיסור, ולא שרי אלא רק לצורך גופו ומקומו, ע"כ.

נזהרים בכך, (יא) מיהו בכנסת הגדולה כתב דכוסות וצלוחית וקערות וסכין קטן שעל השולחן מותרים לטלטל אפילו שלא לצורך כלל. והט"ז תמה על מנהג העולם, שנהגין לטלטל סכינים החחובין בנדן ותלויים בחגורה אף על פי שאין להם צורך בהם כלל, ומיישב דכיון שעושים כן משום שמא יצטרכו להם, להכי שרי, עכ"ל. *ולכאורה אין מקום לקושייתו, דהא ריחוי קושית הט"ז הוי טלטול על ידי גופו [ו] ושרי, כמ"ש לעיל (ס"ק י"א). וצ"ל דס"ל דדרך טלטולם בכך מקרי (יב) טלטול גמור. מיהו בלא"ה אין זו קושיא, דכיון שדרכן לעשות כן הוא וודאי משום נוי או כדי שלא יאבד ושרי כדין כלי שמלאכתן להיתר: (יט) וכתבי הקדש. היינו מה שמותר לקרות בהם, ונייר חלק הוי מוקצה מחמת חסרון כיס דכיון שעומד לכתיבה קפיד עלייהו (יג) והוא מלאכת איסור: (כ) ואוכלים. ואוכלים המוקצים כגון טבל (יד) ומחובר וכה"ג, אפילן לצורך גופו ומקומו אסור כמ"ש הה"מ בפ"ד דעירובין: (לכא) ותפילין בוי. ולא הוי דינם ככתבי הקודש דשרי לטלטלן אפילו שלא לצורך כלל.

*ולכאורה קשה דלפי דבריהם היה ראוי לאסור אף לצורך גופו ומקומו, קושיא ותירוק דהא וודאי פשיטא דקפיד עלייהו טפי ומיחד להו מקום, וליהוי דינם כמו מוקצה מחמת חסרון כיס כמש"ל. וצריך לומר דס"ל דכיון דדמי קצת לספרים וכתבי הקודש, א"כ כמו דספרים עדיפי [ו] משאר כלים שמלאכתן להיתר שאסורים לטלטלן שלא לצורך כלל, והם מותרים, א"כ ה"ה תפילין נמי עדיפי משאר מוקצה מחמת חסרון כיס שאסורים אפילו לצורך גופם ומקומם, והם מותרים כנ"ל: (כב) ושופר. מקרי מלאכתו לאיסור דאסור לתקוע בשבת וה"ה חצוצרות נמי דמאי לשופר לדין דק"ל כר"ש דס"ל דכיון דחצוצרות [ח] ראוי לגמע בו מים לחינוק, לכך דינו

ביאורים

אלא דכתב דכמו שלא גזרו על כתבי קודש, כמו"כ לא גזרו על כלים דתשמישן חדיר, כדליתא בגמ' ולכן דינם שוה עי"ש, אבל אין טעמם שוה, ועי' נמ"כ ס"ק כ"ג ולפ"ו בכחני קודש מותר בכל ענין, ונ"מ לענין מוזה, או ספרים עתיקים. והוא מתוך הקושיא בלופן אחר דכיון דתפילין ראוין להשתמש בו בשבת להניחן לשמירה, א"כ אין לאסור משום מוקצה מחמת ח"כ, דדמי קצת שמלאכתו להיתר שאינו אסור משום חסרון כיס, כיון דראוי לתשמיש, וכמבואר בחו"ש סי' ש"י ס"ק י"ג, אלא כיון דעיקרן למנוה, משו"ה מיקרי כלי שמלאכתו לאיסור עכ"ל. ד. ואע"ג דסכין של מילה ראוי נמי לתשמיש בשבת למול בו, ואפ"ה מיקרי מוקצה מחמת ח"כ, כבר כתבו האחרונים דש"ה שאין ראוי להשתמש בו כשירצה, רק פעם אחת משום המילה, א"כ משום זה לא מיקרי כלי שמלאכתו להיתר, משא"כ בתפילין דראוין לו כל היום. ונ"ל עוד דקושיות החו"ש יש ליישב בפשיטות עפמ"כ הוא עצמו כפי' ש"י ס"ק י"ג דנכלי המיוחד לאיסור כגון מטה, שאינו עושה איסור ממש אלא שמשמש מעשה עץ, א"כ אף שמקפיד עליו דינו רק ככלי שמלאכתו לאיסור [ועד"ו] הוא מיישב דברי הרמ"א כפי' ש"י סעי' ו' א"כ ה"ה התפילין אינם עושים מעשה איסור דהלא מותר להניחן לשמירה, ורק כשמחכוין למנוה אסור, א"כ האיסור נעשה ע"י מחשבת העושה ולא ע"י הכלי, דמי למטה.

[ו] בפוסקים משמע דלטול בגופו הוא היחיד לצורך המוקצה, מ"מ מסתברא דגם שלא לצורך כלל מותר בגופו דחד טעמא הוא, דליתא בראשונים טעם ההיתר לטלטול בגופו, משום נכה"ג לא גזרו בוי רבנן (עי' נרמ"ן שבת דף קנ"ד) ולכן הרי הוא ככתבי קודש שלא הי' בכלל גזרת מוקצה, ומותר אפי' שלא לצורך כלל.

ואף דמשמע מדברי היד אפרים בניאורי הט"ו, דשלא לצורך כלל אפילו לטלטול בגופו אסור, דפי' כן מש"כ הט"ז וא"ל שהוא שלא כדרך הולאה, ר"ל דלא חימת להיתר משום טלטול שלא כדרכו, דגם שלא כדרכו אסור. ולכאורה לא הועיל החו"ש בתקנתו, מ"מ לא קשה דהיד אפרים מפרש דכמו שמנינו במוקצה מחמת חסרון כיס דאסור אפילו לטלטול בגופו, ה"ג לטלטול שלא לצורך כלל, אסור ג"כ אפילו בגופו, ועכ"ל דס"ל כשיטת הפת"ג במשנ"ג ס"ק א', דאין שום היחור למוקצה מחמת חסרון כיס, כמו שדייק מלשון הבי"י, אבל כבר כתבנו בניונים ה' שהח"ש לא ס"ל הכי, ושפיר כתב ליישב כן לשיטתו.

[ז] בספר שמירת שבת כהלכתו פ"כ הערה ל"ב, מפסק על תירומו דאין לדמותו לכתבי קודש, דשאני החס דלא גזרו עליהם כלל דתשמישן חדיר, משא"כ בתפילין שגזרו עלי' מוקצה ככלי שמלאכתו לאיסור, מנין לנו לחלק בינו לשאר חסרון כיס, ויש להעיר עליו דכר"ן מבואר דלא גזרו על כתבי קודש, ולא כתב הטעם משום תשמישן חדיר, וכן נשלטי גבורים שם לא נחכוין להיתר מטעם זה,

[ח] בבגדי ישע השיג עליו דלא עיין בהגמ' דף לה: דאי' שם, כהדיא דאין התלוצרות ראוי לגמע בו מים,

צינוני

(יא) עיי' נשע"ל ס"ק כ"א שהביא מדברי הרמב"ם לאסור גם כן, וכ"פ נש"ע הרב סעי' י"ו. (יב) ועי' מש"כ בפי' ש"א ביאורים ו', ובפי' ש"י ביאורים ג' לנאך דין זה בטו"ט. (יג) עתמ"כ בניאורים א' ובניאורים ט'. (יד) ר"ל שהי' מחובר בין השמשות, עיי' לקמן כפי' ש"י ס"ק י"א.

'Abadi, Yitzhak

שו"ת

אור יצחק

כולל

שאלות ותשובות וחקרי הלכות
בעניני או"ח ויו"ד ומעט מעניני אהע"ז וחו"מ
וענינים שונים

מאת

הצעיר יצחק עבאדי
ראש כולל אהל תורה

ירושלים - ליקווד

תשס"ג

לכתחילה, אבל לאחר שהגביה מותר או מפני שבא לירוד בהיתור או מפני שקשה לנער עם הס"ת בתוכו, ותול"מ.

והנה עיין לעיל בס"י רס"ג סעי' י' שכתב המחבר לשיטת הבה"ג שכיון שהדליק נר של שבת חל עליו שבת ונאסר במלאכה ולכך נוהגות קצת נשים שלאחר שבירכו והדליקו הנרות להשליך הפתילה שבידם לארץ. ודקדק שם הגרע"א מלשון משליכות, שאסור לה לילך עם הנר למקום אחר להניחו. וכן גם כתב בכאור הגר"א, והביא לזה רא"י מהתוספתא בסוכה [פ"ד הל' ז].

וי"ש לעיין, דהא המחבר בסוף דבריו כתב מפורש שהטעם שמשליכות הוא משום שאינם רוצות לכבות את הפתילה, וא"כ איה"נ יתכן שאין כאן בכלל איסור מוקצה כיון שהוא כבר בידו.

ומה שהביא הגר"א רא"י מהתוספתא, הנה זה לשון התוספתא: אפילו נר בידו אין נותנו על גבי מנורה אלא מניחו על גבי הארץ, ע"כ. ואפשר לדחוק ולומר שאם היה צריך להניחו על גבי המנורה היה צריך להתעסק בו יותר כדי לישבו היטב כמנורה, וכיוצא בזה, וזה ודאי אסור וק"לעי' מה שהארכתי בזה ובכאור דברי התוספתא בס"י קמ"ז.

סימן ק"ג

תפילין האם הם מוקצה בשבת

שו"ע אוריח סי' ש"ח סעי' ד' בהגהה.

כתב הרמ"א וז"ל: ותפילין אין לטלטלם כי אם לצורך וכו', ע"כ.

שאלה: על תפילין בשבת מה דינם בטלטול אם מותרים לגמרי בטלטול או שהם מוקצה, ומאיזה סוג מוקצה, והאם יש כאן מוקצה של חסרון כיס.

תשובה: בתרומת הדשן סימן ע' [ומובא בב"י סי' ש"ח, בנדמ"ח עמ' רצ"ו] כתב וז"ל: יראה דהיתר גמור הוא לטלטל תפילין בשבת ויו"ט אם יש שום צורך בדבר, ומשנה שלימה היא בפרק קמא דביצה [דף ט"ו ע"א] משלחין תפילין ביו"ט וכו', עכ"ל. והרי זה מפורש דמותר בטלטול, אלא שכתב לצורך דוקא. וא"כ לפחות לצורך צריך, שיהיה לצורך גופו או מקומו או צורך אחר, ואז מותר.

ומה שיש להסתפק אם כדי שלא יגנב או יאבד האם מותר, כלומר האם דינו כמו כלי שמלאכתו להיתר שאם שצריך

שהיה לצורך קצת, מ"מ מותר לטלטלו כדי שלא יגנב או יתקלקל, או לא. ונדון זה באופן שאינם באים לידי ביזיון כגניבה ואכידה, אבל אם יבואו לידי ביזיון ודאי מותר לטלטלם, עיין סימן שנ"ב סעי' א'. והוא משנה מפורשת בעירובין ריש פרק המוצא תפילין [דף צ"ה סע"א].

ועוד נראה לי דבר חידוש דמה שאנו מסתפקים אם תפילין היו ככלי שמלאכתו לאיסור, וטעמא מאי כיון שאסור להניחם בשבת ויו"ט, לעני"ד יש לומר לא כן, דהנה כלי שמלאכתו לאיסור הוא מוקצה משום חשש שמא יעשה בו מלאכה בשבת, וכמו שכתוב ברמב"ם בפרק כ"ד מהלכות שבת הל' יג', וא"כ טעם זה לא שייך בתפילין. ואף שאסור להניחם עליו לשם מצוה בשבת ויו"ט, אבל גזירת טלטול אין על זה⁷⁷, וכמו שלא מצינו איסור טלטול בתפילין בחול המועד לאוסרים להניח בחול המועד או כלילה לאוסרים, ולא חששו שמתוך שיטלטלם יבוא לעשות בהן כהרגלו ולהניחן. ואף שכתבתי בתחילת דברי שהוא דבר חידוש, אך לידי נראה פשוט שהוא כן.

ולפי זה צ"ע בדברי התרומת הדשן שהתיר לטלטל בתנאי שיש שום צורך בדבר. ואף דכלי שמלאכתו להיתר ג"כ אסור בטלטול אם אין צורך בזה כדאיתא בשו"ע אוריח סימן ש"ח סעיף ד', מ"מ בכתבי הקודש כתוב במחבר שם שמותר אף שלא לצורך. וא"כ צ"ע במאי גרע תפילין מכתבי הקודש, דהנה טעם היתר הטלטול בכתבי הקודש, עיין בר"ן בשבת [דף מ"ח ע"א מדפתי"ר בד"ה ומיהו], שכתב וז"ל: ומיהו אפי' אם נאמר כן שכלי שמלאכתו להיתר שלא לצורך כלל אסור לטלטלו, הנ"מ בכלים, אבל בספרי הקודש ואוכלים אין לנו, לפי שכלים שנאסרו מתחילה אין לנו להתירם אלא מה

⁷⁷ פירוש, דלמדנו מהרמב"ם שטעם איסור טלטול כלי שמלאכתו לאיסור הוא שמא יעשה בו מלאכה בשבת, וא"כ כל מה שיש לנו לאסור הוא רק כלים שאפשר לעשות בהם איזה מלאכה, והנחת תפילין אף שהוא אסור מ"מ אינה מלאכה, וכל האיסור הוא רק להניחם לשם מצוה. וא"כ לא שייך לקרוא לתפילין כלי שמלאכתו לאיסור. →

ולפי"ז גם לפי הטעם הראשון שכתב הרמב"ם שם בהל' י"ב, שטעם איסור מוקצה דאם נתיר יבוא להגביה ולתקן כלים מפניה לפניה, ושלכן גזרו בכל כלי שמלאכתו לאיסור, או לטעם השלישי שכתב הרמב"ם שמקצת העם אינם בעלי מלאכה ואם נתיר הטלטול לא תהיה ניכרת השביתה, וכן לפי הטעם שכתב הראב"ד שהוא משום לתא דהוצאה, שאם נתיר לטלטל יבוא להוציא. מ"מ כל אלו הטעמים אינם שייכים בתפילין, וכוננתו, דהא לכאורה יש להקשות שטעמים אלה שייכים גם בכלי שמלאכתו להיתר ולמה לא אסורם, אלא שראו חכמים שא"א לעמוד בזה ולכן חזרו והתירו, וכמבואר בשבת דף קכ"ג ע"ב, ומתן שאסורו הוא רק כלי שמלאכתו לאיסור, וכיון שכאן אין מלאכת איסור וכנ"ל אין לאסור

בשבת]. ומה שהאריך אח"כ בכ"י וכן במג"א ס"ק י"א, ותלו דין זה של היתר טלטול בהיתר הנחת תפילין. אין צורך לזה אלא אף אם זה אסור בהנחת תפילין בשבת שרי לטלטולי וכמו שבארנו למעלה שאין זה נקרא כלי שמלאכתו לאיסור, [דהא הנחת תפילין לאו מלאכה היא וכו"ל באורן].

זמנה שכתבת שאולי תפילין הם מוקצה מחמת חסרון כיס. בזה יש לנו יסוד חשוב מקדמת דנא, דמוקצה מחמת חסרון כיס נאמר על כלי שמלאכתו לאיסור [וכמו שנקטו רוב האחרונים, והארכנו בזה במקו"א]. וכיאר הדברים דכלי שמלאכתו לאיסור שמותר לצורך גופו ומקומו, היינו טעמא משום שעומד גם למלאכת היתר, ואע"פ שרוב השמישו לאיסור אבל מיעוטו לצורך דברים אחרים, וכן מטלטלים אותו לצורך מקומו. אבל כלי שמוקצה מחמת חסרון כיס, זהו כלי שמלאכתו רק לאיסור, וכן מקפידים עליו שלא לטלטלו ממקומו שלא יפסד. וא"כ תפילין שכתבנו למעלה שאינו כלי שמלאכתו לאיסור [דהנחת תפילין אינה מלאכה], הרי שאין כאן דין של מוקצה מחמת חסרון כיס. ועיין בשו"ע הגר"ז סי' ש"ח סעי' ד', ועיי' בערוך השולחן סי' ש"ח סוף סעי' ז'.

ולהלכה ודאי שהמחבר סובר להיתר, וכן כתב בפשיטות בבית יוסף כתרומת הדשן, אע"פ שלא כתב כלום מזה בשו"ע.

סכום:

- א. גדר כלי שמלאכתו לאיסור, אינו כל דבר שעושים בו מעשה האסור בשבת, אלא רק דבר שעושים בו ממש מלאכת איסור.
- ב. ולפי"ז תפילין שאין עושים בהם מלאכה, ורק אסור להניחם בשבת לשם מצוה, אין להם דין של כלי שמלאכתו לאיסור.
- ג. דין מוקצה שיש בו חסרון כיס, שייך רק בכלי שמלאכתו לאיסור.

סימן קנ"א

במחלוקת התנאים בשברי כלים

שו"ע אור"ח סי' ש"ח סעי' ו'.

כתב המחבר וז"ל: כל הכלים שנשברו אפילו בשבת מותר לטלטל שבריהם ובלבד שיהיו ראויים לשום מלאכה

שפירשו חכמים [דהיינו לאיזה צורך], אבל כתבי הקודש ואוכלים שלא נאסרו מעולם, כל המחמיר עליו להביא ראיה⁷⁸.

ועיין בכ"י ריש סימן ש"ה [בנדמ"ח עמ' רצ"ו] כתב בשם ספר הנקרא מקדש, שאסור לטלטל תפילין בשבת, והביא ראיה מהאי סיפרא דאפטרותא דאי לאו דשרי למקרי ביה היה אסור לטלטלו [כמבואר בגיטין דף ס' ע"א].

וזוה ודאי אינו ראיה, דסיפרא דאפטרותא על הצד שלא ניתן ליכתב ולכן אסור לקרות בו אין לו דין כתבי הקודש, ואפשר גם שאין מצילין אותו מפני הדליקה, עיין ריש פרק כל כתבי [שבת דף קט"ו ע"א], משא"כ תפילין דאף שאין קורין בהם, מ"מ מצוה לכותבם, ועוד אמינא דודאי דשרי לקרות בהם אם היו הפרשיות בחוץ דהא נתנו להכתב, וא"כ מה שייך לדמות לספרא דאפטרותא לצד שאסור לקרוא בו.

עוד הביא שם בספר מקדש ראיה להיפך ולהתיר, מהאי דשרינן לשדורי תפילין ביו"ט [ביצה דף ט"ו ע"א]. ודחה, דזה לא שרי אלא ביו"ט משום שנהנה בשילוחן, אבל בשבת אין בו בכלל היתר לשלוח.

ואני תמה מה ההבדל בין שבת ליו"ט, דהא החידוש ביו"ט דאף דברים שטעונים עדיין בישול ומלאכות המותרות ואינם ראויים כמו שהם, מותר לשלחן, אבל דברים המוכנים כתפילין וכל מיני מאכלים המוכנים בודאי מותר לשלחם [גם

78. לכאורה יש להקשות, דהא מה ששונה דין אוכלים וכתבי הקודש משאר כלים שמלאכתן להיתר, הוא באחד משני דברים, או שאוכלים וכתבי הקודש אינם כלים, והגזירה של מוקצה היתה על כלים (מלבד מה שגזרו על מוקצה מחמת גופו שאינו שייך כאן), או באופן אחר שגם מהתחלה לא היתה הגזירה על דברים ששימושם תדיר כאוכלים וכתבי הקודש. ונפק"מ בין שני הטעמים הוא כלי סעודה, ר"ל דאם נאמר שלא גזרו על דבר ששימושו תדיר, גם הם לא נאסרו, אולם אם נאמר שגזרו על כל דבר שהוא כלי, ולא על דבר שאינו כלי כגון כתבי הקודש ואוכלים, א"כ גם כלי סעודה יהיה אסור לטלטלם סתם.

והנה במ"ב סי' ש"ח ס"ק כ"ג הביא מחלוקת בזה אם כלי סעודה הם כאוכלים וכתבי הקודש או לא. ובשעה"צ אות כ"ה דייק שהרמב"ם בפרק כ"ה הוא מן המחמירים, וכן הביא בכף החיים כאן אות מ"ד והאריך בזה.

ולכאורה לשני הטעמים הנ"ל תפילין אינם ככתבי הקודש, דהרי הם כלי [אפי' לענין טומאה - רמב"ם כלים פ"ז הל' י"ב] וא"כ שפיר נכללו בתחילה בכלל גזירת כלים, וגם כשהותרו יהיו כדן כלי שמלאכתו להיתר שאסור לטלטלו שלא לצורך כלל. וגם לטעם השני, הא אין משתמשים בהם בכלל בשבת, וא"כ שפיר יש לומר שגזרו עליהם בתחילה איסור לטלטל, ואינם כאוכלים וכתבי הקודש שתשמישן תדיר בשבת. ואולי זה מה שהכריח לתרומת הדשן להתירם דוקא כשיש שום צורך בדבר ככל כלי שמלאכתו להיתר.

איומם אינו דומה כלל. אף שיש עליו דין כלי לטומאה, לא דמי לכלים של

שלחן ערוך

מכבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו הגדול

הגאון האלהי החסיד המפורסם

אור עולם מופת הדור

נור ישראל ותפארתו קדוש ה'

מרנא ורבנא

מוה' שניאור זלמן נבג"מ

אורח חיים
חלק שני

הוצאה חדשה מסודרת מחדש ומתוקנת

ירושלים ת"ו תשנ"ג

יז אכל כל מיני אוכלים ומשקים המותרים בשבת וכל מיני ספרים שמותר לקרות בהם מותר לטלטלם אפילו שלא לצורך כלל לפי שלא גזרו בימי נחמיה אלא על כלים ולא על אוכלים וספרים והרי הם עכשיו כמו קודם הגזרה שבימי נחמיה שהיה מותר לטלטל כל דבר הראוי בשבת אפילו שלא לצורך כלל אבל דבר שאינו ראוי בשבת היה אסור לטלטל אף בימי דוד ושלמה או קודם לכן משא"כ כלים אפילו כוסות וקערות וסכין וכיוצא בהן כולן היו בכלל הגזרה שגזרו גם עליהן שלא לטלטלן כי אם לצורך תשמישן ולא לצורך מקומן ולא לצורך גופן כשאינו תשמיש המיוחד להן שהרי לא הוציאו אותן מכלל שאר כלים אלא מפני הצורך שיש בתשמישן יותר מבתשמיש שאר כל הכלים א"כ אין להתירן אלא לצורך תשמישן בלבד ואח"כ כשהתירו וחזרו והתירו לטלטל כל כלי שמלאכתו להיתר אפילו לצורך הכלי עצמו גם כוסות וקערות וסכין וכיוצא בהן היו בכלל זה ולא הותרו אלא לטלטלן לצורך הכלי עצמו אבל לא שלא לצורך כלל:

יח ומכל מקום מותר ל' לאדם לישא הסכין אצלו אף כשהולך לבית הכנסת במקום שיש שם עירוב אע"פ שאינו צריך שם לסכין כיון שיצטרך לו אח"כ בו ביום ולא אסרו לטלטל שלא לצורך אלא כשאינו צריך לו כלל כל היום אבל אם ישתמש בו היום והוא נושא אצלו כדי שיהיה מוכן לו בשעתו מותר כיון שהוא חפץ בכך שיהיה מוכן לו הרי זה טלטול לצורך:

יט התפילין אין דינן כספרי הקודש ולא אפילו ככלי שמלאכתו להיתר שהרי אסור ו לצאת בהן לרשות הרבים וכל דבר שאסור לצאת בו אסור ללבושו כלל בשבת אפילו בתוך הבית שמא ישכח ויצא כמו שנתבאר בסי' ש"ג (סעיף כ"ג) ואף להמתירן שם ללבוש בבית אין התפילין כלי שמלאכתו להיתר הואיל והן מיוחדים ללבושן לשם מצוה ובשבת אסור ללבושן לשם מצוה כמו שנתבאר בסי' ל"א (סעיף ה') לפיכך אסור לטלטלן אפילו לצורך עצמן כגון להצניען שלא יגנבו אם הוא מקום שרוב הגנבים המצויים שם הם ישראלים שלא יבאו התפילין לידי בזיון בידם אבל לצורך גופן כגון בשביל שישמרוהו מן המזיקין או לצורך מקומן מותר לטלטלן כדין כלי שמלאכתו לאיסור שמכל מקום יש עליהן תורת כלי ומלבוש שהרי היוצא בהן לרשות הרבים פטור הואיל והן דרך מלבוש ותכשיט כמ"ש בסי' ש"א (סעיף ג'):

כ וכן ט השופר או חוצצרות ושאר כלי שיר אסור לטלטלם כי אם לצורך גופם או מקומם כדין כלי שמלאכתו לאיסור שאסור לתקוע או לזמר בכלי שיר בשבת כמו שיתבאר בסי' תקפ"ח (סעיף ד') ושל"ט:

כא כלי שמלאכתו לאיסור ולהיתר מותר לטלטלו אף לצורך הכלי עצמו כדין כלי שמלאכתו להיתר הואיל והוא מיוחד ג"כ למלאכת היתר:

כב למדוכה אם יש בה שום וכיוצא בו מדברים הנידוכים בה מותר לטלטלה אף לצורך עצמה אע"פ שהוא כלי שמלאכתו לאיסור לפי שהמדוכה היא טפלה ובטלה להשום שבתוכה כמו שהקדמה טפלה להתבשיל שבתוכה והרי זה כאלו מטלטל את השום בלבדו שמותר לטלטלו אף שלא לצורך כלל אבל אם נתן במדוכה ככר או תינוק או שאר דברים המותרים בטלטול שאין המדוכה טפלה להם אסור לטלטלה על ידי כן לצורך עצמה שבמת בלבד הוא שהתירו לטלטל מחמה לצל ע"י ככר או תינוק וכיוצא בהם כמ"ש בסי' שי"א (סעיף ה') ויש חולקים ואומרים שהמדוכה או שאר כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו לצורך הכלי עצמו ע"י ככר או תינוק או שאר דבר המותר בטלטול ולא אמרו שלא התירו בטלטול ע"י ככר או תינוק לבד מן המת אלא בטלטול מוקצה גמור האסור לטלטלו אף לצורך גופו ומקומו אבל כלי שמלאכתו לאיסור שאינו מוקצה גמור והקילו בו לטלטלו לצורך גופו או מקומו הקילו בו ג"כ לטלטלו ע"י ככר או תינוק אף לצורך הכלי עצמו והעיקר כסברא הראשונה ומכל מקום במקום הפסד מרובה יש לסמוך על סברא האחרונה:

כג הגולד מותר בשבת כגון נכרי שעשה כלי חדש בשבת מעצמו מותר לטלטלו ולהשתמש

ד הרב המגיד
לדעת
הרמב"ם פכ"ה
והרשב"א
ד ר"ן טורק כל
הכלים
ה גמול' ל'
ה ט"ו
ו כ"י מ"א סי'
כ"ט
ז ע"י ספ"ק
דכ"ה
ח ע"י ברכות
כ"ג ונכ"י סי'
הקט"ו
ט הנכות אש"י
י מ"ה
כ ש"ט גיטרים
ל נתינת ק"ג
מ דא"ש
ג ש"ס כה"ש
ס ט"ו ח"ה
ע משמטות ש"ע
פ מ"ה

לי:
לה:
זה:
ה:
מו:
ול:
כל:
שב:
פ:
יך:
אי:
לו:
ש:
ע:
ית:
נת:
ל:
ד:
א:
ט:
ז:
ך:
זו:
ר:
ה:
זו:
זי:
זי:
ת:
זו:
א:
א:
ר:
ך:
זו:
ז:

הוא את הקערה של עץ בה, או לישב במקומה, או זהו בשביל עצמה. וכן אם החמה כדי שלא תתייבש הגשמים כדי שלא תתפח לטל בשביל עצמה, ומותר היתר. וכן מטלטל הוא את שת לשבר עליה אגוזים, או וזהו לצורך גופו, או לישב מטלטלה כדי שלא תשבר, וכן כל כיוצא בזה. וכל אבנים ומעות וקנים וקורות אסור לטלטלן. עכ"ל:

מי בפ"ד [ה"ע] וכיצה [יש מצודות היו פרוסות בחמה חום, והם מלאכתם לאיסור, ושאלו לרב מה לעשות, עתה להניחן תחת ראשיהן, ומותר, ע"ש. ולמדנו מזה ור, שרוצה לטלטלו בשביל לצל, אם יכול למצא בהם מש בשבת, יחשוב לעשות סק"ח. ואע"ג דזהו הערמה, הפסד. ויהקרבן ענה פירש שם וענין שנה והוא מלאכתו להימר, והפני משה (ד"ה מזה) נפירושו, ע"ש:]

להיתר נתבאר דמותר גם צל, וכדי שלא יגנב. וכתב ד"ד שלא לצורך כלל, אסור י הקודש ואוכלין, מותר צורך כלל, ע"ש. ואינו מובן, וודאי יש לו איזה כונה זו אלא מתעסק בעלמא ואין זולו, אך אם יש לו תענוג י דבמלאכתו לאיסור לא ין, מ"מ במלאכתו להיתר

וודאי דמותר. ונעתיק דין זה יש חולקין כמ"ש המגיד משנה שם (ה"ט). ומה שכתב שגילה כן מהרמב"ם, לענין אין ראייה, דנקט לשון הש"ס כדרכו, והר"ן מסתפק בזה נפרק כל הכלים (מת. ד"ה ואיכא). ומ"ש המגיד משנה דלמה ליה לרצח לומר מחמה ללל לימא שלא לצורך כלל, לא אכין, דאטו נשופטני עסקינן, וגם נחול כשאלים מטלטל דבר הוא לאיזה כונה. וגם הרשב"א נכירה (מג. ד"ה גנו) נשמעתא דאין כלי ניטל אלא לדבר הניטל, כמסתפק בזה, ע"ש. אלא מי ינא להקל נדבר שבז"י פסק ואין מי שחולק עליו, ודו"ק:]

זו לענין מת יתבאר בסימן שי"א (פ"ג) דאע"ג דאסור לטלטל המת, שאין לך מוקצה גדול מזה, מ"מ התירו לטלטל אותו כשיש צורך בדבר, ע"י שיניחו עליו ככר או תנוק. ואמרו בגמרא [קמנ:] דלא התירו זה אלא במת בלבד, ומ"מ יש מתירים לכל כלי שמלאכתו לאיסור, לטלטלו אפילו מחמה לצל, או כדי שלא ישבר, ע"י ככר או תנוקין. וזה שאמרו דלא התירו אלא למת, וזה במוקצה דומיא דמת, כגון צרוורות ואבנים ועפר, אבל כלי אף דמלאכתו לאיסור, מותר, ויש חולקים בזהו"ל. ועוד יתבאר בזה בסימן שי"א (פ"ט) ה"ט) בס"ד:

ד"ה תפילין, אע"פ שאין להניחם בשבת, מ"מ ד"ה אינם מוקצים, ומותר לטלטלם לאיזה צורך שהוא, אפילו מחמה לצל, דלא היה כמלאכתו לאיסור, שהרי אין איסור להניחם כשאינו מכויז לשם מצוה, והרי לכן נתבאר בסימן ש"א (פק"ד) דהיוצא בתפילין בשבת אינו חייב, משום דזהו דרך מלבוש. ורק אינם ככתבי הקודש דמותר לטלטלם שלא לצורך כלל כמ"ש בסעיף ט"ו, ותפילין אינו כן, אבל כל שיש איזה צורך, מותר. וי"א דכיון שנתבאר בסימן ל"א על פי הזוהר שאסור להניחם בשבת וי"ט, הו"ל כד"ן כלי שמלאכתו לאיסור, דאינו מותר אלא לצורך גופו ומקומו [ט"ו] סק"ג ומג"א סק"א, ולפ"ז אין היתר אלא לצורך מקומן,

דלצורך גופו לא שייך בתפילין כמוכניו. ומ"מ הסומך על דיעה ראשונה לא הפסידו"ל, דאלי"כ נימא דהם מוקצים מחמת חסרון כ"ס, דהא ודאי קפיד עלייהו, אלא ודאי כיון דדמייין לכתבי הקודש, אין עליהם שם מוקצה כלל [מוספות שנה סק"א]. ומגילת אסתר, ג"כ אינה מוקצה, אע"פ שאין קוראין בה בשבת כשחל פורים, דמ"מ הרי היא כתבי הקודש, ויש מי שאוסר [פרי חדש (מ"י מרפ"ה פק"ו)]. ונראה יותר להיתר [אליה רבה (ש"ס פק"ג)] ועוד יתבאר בזה בסימן תרפ"ח (פ"י) בס"ד. ולולב ואתרוג בשבת, הוה מוקצה משום דקפיד עלייהו כמ"ש בסימן תרנ"ח (פ"י) ושופר, לא שייך קפיד עליה, ודינו כמלאכתו לאיסור ומותר לצורך גופו או מקומו. ונייר חלק, אם אינו מצניעו לכתובה ולא קפיד עליה, מותר בטלטול, דראוי לכסות בו כלי או לקנוח. ואם מצניעו לכתובה, הרי קפיד עליו ודינו כמוקצה מחמת חסרון כ"ס [מג"א סק"י], ואסור בטלטול. וכל שכן ניירות שכתובין עליו חשבונות, דאסור לטלטלן משום דקפיד עלייהו. אבל חשבונות שעברו, או מכתבים שאין צורך בהם, הרי ראויים לכסות בו כלים או עיני אחר, ואינם מוקצים, אלא א"כ השליכם לאשפה, דאז צריך יחוד מערב שבת כמו שיתבאר. וציצית כשאינם בבגד, הוי מוקצה:

יה ודע שיש כללים במוקצה, והיינו דכלי שמלאכתו לאיסור ולהיתר, הוי כמלאכתו להיתר [ש"ס סק"ט]. וכן כשהתרנו דבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ומקומו, אינו מחויב להניחו כשמסלקו ממקומו, אלא כיון שאוחזו בידו, מותר לו לטלטלו לאיזה מקום שירצה להניחו שם. ואפילו שכח שזהו מוקצה ונטלה בידו, מותר לו לטלטלה ולהניחה במקום שירצה. וכלל הוא דאחר שהמוקצה בידו, ביכולתו להניחה במקום שירצה, ואינה

פסקי משנה בו
 [במשנ"ב (פק"ד) כתב דצריך לגופו היינו כדי שישמרוהו מהמזיקין. וין במשנ"ב (ש"ס) כתב דבמקום הדחק יש להקל. וין במשנ"ב (פק"ה) כתב על לולב דאין עליו שם כלי כלל, (וישנוה"ש צמחן תתח ש"ס, כתב דהוקצה למתו). ולגבי האתרוג המשנ"ב בסימן תרנ"ח סק"ה פסק בהרמ"א שם להתיר

פסקי משנה ברורה
 להתמיר כוה. ובשעה"צ סק"ד: ומ"מ כתב בהגר"ז דבהפסד מרובה יש להקל.

זיון האלן
 מגן סניזמאן
 ז"ל וגו'

20 שנת צרכי אלוהים מאורות נתן

ספר

שאלות ותשובות

מאורות נתן

מאתי הצעיר

נתן נטע לייטער

מלמנים אבדי"ק ולאזיץ חד מבי דינא רבא

ממלא מקום הרב בלבווב

בן אאמו"ר הרב הגאון ר' דוד דוב ז"ל האבדי"ק ווואלוב.

פיעטרקוב

בדפוס ר' חנוך העניך נ"י בורה"ג ר' ישעי' זאב וז"ל סאלמאן

שנת תרצ"ו לס"ף

כסדרן ועיין לקמן אות נ' ודו"ק. גי' לליע אי נשפלין
מלאחריו לריבין להיות קדושים וגי' אס הי' לריך
לכחוב אלקיכם ועשה וכחב אות אחר חמת הכף ואח"כ
כהב המ"ס אס נימא רח"ל להיות קדושים כני למחוק
האות שכתב בעשה ולכתוב כף במקומה ואס נימא
לדריבין להיות קדושים וכי קדושה לא מחול על האוח
רק בעשה כתיבה אי"כ המ"ס לא חלה חלי' קדושה כיון
שבעת כתיבה היטה אות אחר משפחה כין הכס ובין
המ"ס ולא הי' שייך אז שכבר קדושה השם ולריך למחוק
המ"ס ולחזור לכותבה ובפק זה הוא דוקא לנר שנגקע
בנשפול לא בעיין כסדרן דאלי"כ בלא"ה פסול :

ד' וי"ג להספק אס כהב הנשפול לאחריו קודם שכתב
השם ואח"כ הקדים לכתוב השם ולקרבנו כיון
שכתב היינו כס ואח"כ הקדים לכתוב אלקי האס מותר
למחוק הכ"ס אחר דלא שייך כאן שכבר קדושו השם
ובפק זה יס להספק כיון אס נימא דנשפלין בעיין
כסדרן. ואי"כ יפסול כס זה, אפי"ה איבור מחיקה ישנו
בשם שלא נכתב כסדרן וכשי"כ אס נימא דלא בעיין
כסדרן והשם כבר דיש להספק אי מותר למחוקו כיון
נשפול לפניו דכבר והנשפול מותר למחוק וכה"ל כאן יהא
מותר למחוק הנשפול :

ה' ורנה כמה שכתב השולל בנובי הגיל אי
בנשפלין בעיין כסדרן ומסו"ה מהספק אס
כהב אלקיכם במקום אלקיכם אי מותר למחוק הכ"ף
ולכתוב ה' במקומה או הפסול מחמת שכתבה המ"ס
קודם ה' :

ו' גרפעניד דאפילו אס נניח דכ"ס או הי"ס של אלקי
לא בעיין כסדרן אפי"ה אס כבר כהב
כסדרן כעובדא דנובי איבור לקלף הכ"ף אפילו אס
נימא דאין איבור בקליפה אחר שבוה מרחק המ"ס
מהשם ומורידה עתה מקדושתה שיהיה נשפול להשם
ועשה אינה נשפול אחר שכתב חלק כשיעור אות בינה
ובין השם ואף שאל"כ יכתוב ה' ושוב חיי' המ"ס
נשפול לשם אפי"ה לשעשה מורידה מקדושתה :

ז' ועוד נראה דאין קדושתה מודח כלל דחלוה קדושה
לאות דוקא בעשה כתיבה ולפי"ז ימח לנו דין
חדש דאפילו אס נניח דנשפול לא בעיין כסדרן אס
הקדים מ"ס לכ"ף או מ"ס לה' מותר אח"כ למחוק המ"ס
י"ג. ואין לומר דמה נופא נודע דבעיין כסדרן אחר
דאס כותב שלא כסדרן ומקדים המ"ס אין קדושה למ"ס
דיל דנחת לא בעיין שיהא קדושים עיין אות נ' ודו"ק.
ולפימ"ש נחלא דיש איבור בנידון הנובי לקלף הכ"ף
כמה שמחיק המ"ס מהשם וי"ל דזה נכלל כמה שכתב
הנובי (כס ס"י ע"ז) דאיבור קליפה בנשפלין יותר
מכס ע"מו דמורידו מקדושתו מחילא האיבור על הכ"ף
נופא ואי"ל לומר מחמת המ"ס שמורידה ודו"ק :

ח' ועוד נסתפקתי דיל דאף אס נניח דנשפלין
יפסול שלא כסדרן י"ל דוקא בהקדמ מ"ס לבי'
או מ"ס לה' או טו"ן לוח"ז של נשפול לשם אלקי"ס או
אלקי"ס או אלקי"ה דנשפול נופא הקדים אות מאוחר
לקודם משא"כ אס הקדים השם לנשפול מלפניו י"ל דכבר
אחר שיקדים השם שקדושתו גדולה מנשפול וזה טעם
אחר משא"כ אות ב' ומכנה"ל וו י"ל דאפילו אס נניח
דאין בנשפלין מ"ס שלא כסדרן אס הקדים אות הנשפול
הבא אחריו לקודם לו כגיל אפי"ה אס הקדים נשפול
לאחריו להשם אפ"ה דלפי"ז פסול מקיז בהקדים אות
מ"ס ע"מו לקודם לו דעיתה קדושים אפי"ה יס קשי"ה
בהקדמה כשי"כ הקדים נשפול להשם שקדושתו מודח וי"ס

לרחות דלרכבה י"ל דלאו מיני' לא מחריב כה דו"ק עיין
אות ד' :

ב' וברברי כדכרי הגיל עם יודיו הרב הנאון ר' אנשיל
ש"י בע"ר הרא"ט כי בשו"ת דברי חיים
(ח"א יו"ד ס"י נ"ז) מבוחר וי"ל היעלה על הדעת אס
כתב חיבת השם ביה וב"ס ושכח לכתוב הנשפול מקודם
כיון מ' אי' לי ואח"כ נרד מקלח אותיות שלפניו עד
שכתב הלח"ד שאינו נמחק אותו הלח"ד משום שבעלה
בחר כחיבת השם זה לא יעלה על הדעת כלל וכדלח"ו
לא בכתיבה חלי"ה מילתא רק כמה ששפול לקדושה השם
לפניו זה האות הוא אינו בקדושת השם אבל אס האות
נשפול להשם מאחריו היינו כפירוש החינה מקריב נשפול
לשם הקדוש ביה וב"ס ואינו נמחק אבל לא תלי"ה
בכתיבה קודם או לאח"כ הרי מפורש דעתו דנשפול
לפניו נמחק בכל ענין וגשש הספק של אות אי' ואות ד' :

א' אף נס זאת ראיתי להני רצי"א (יו"ד רע"ז) דק
בשם הו"י מושם אפילו דיעבד שלא כסדרן ולא
כשאר שמו"ס ודלא כמסמעות טובי הגיל. וכוה בעל"ס
קלח מדכרינו ודו"ק ועיין פ"ח (יו"ד ע"ז ס"ק י"ב
וס"ק י"ג) מחלוקת חת"ס ופני אריה אי מותר לחזק
נשפול שכתב בעשה דח"ס או"ב המחיקה :

ב' ומצאתי דאחי לירי ס"י קסה הסופר (חקירה י'
בלכתה הסופר) הביא בשם גינת ורדים
שנראה דעתו דאס כהב השם קודם ואח"כ הנשפול מלפניו
וקדש אי' לאו דנשפול משום שלא כסדרן וכן הכותב
הנשפול מלאחריו שכתב קודם ואח"כ כהב השם דאין
הנשפול קדוש רק דבלא"ה אינו קדוש משום שלא כסדרן
פ"ס בשו"ת דברי חיים הגיל. ונשפול קה"ס כהב סכנה
מצלמו כדעת ה"י דברי חיים י"ל ונשפול בעיני כי לא
הרניש בו :

סימן כ

בחדש אייר תרפ"ז.

א' אשאר אחד מהלומדים ע"ד אחד שיושב במאמר ואין
לו הפליין להניח ביום אי' הנשפול ובו"ס אי'
אי' להביאם אליו האס מותר לנשפול הפליין בבנת
למען יוכל לקיים מלות הפליין ביום אי' :

ב' וד"ז חלוי אי איבור דרבנן כקום ועשה נדחה מפ"ח
איבור דלוי"תא בכב ואל תעשה בניטול מ"ע
של הפליין ואס אמרו העמידו דנריהם לעקור ד"ח בכב
ואל תעשה אולי לאו כלל הוא למידן כן במקרה שקרה
לפנינו ואין לנו אלא במפורש ב"ס במקום שעשו חיזוק
ועקרו ד"ח בשו"ס מפני איבור קום ועשה דרבנן. והנה
בחו"מ (ע"ג) מבוחר בנשכח לפרוש כו' אי"ר ואירע
בשנת דמותר ליתן משכון ולשומו בשכח למען יגלל
מאיבור שנועה בכב ואל תעשה ואי"ס בני"ד שא"ט
דהמשפול עושה האיבור וחברו הו"ב במאמר הוא
דחי כמ"ה הרי נס שס מבוחר כמ"ע דאפילו אחר
יכול לשימן אך נאמת השיך ופי"ז שס כקפיקו על דברי
הסמ"ע מהא דליהא ב"ס שנת (ד') וכי אומרים לארס
השא כדו שוכה מני"ך ונראה כינחם כיון דנשכח הו'
בשכח דאלי"כ הרי מפורש בהו"ס שס דלחי שלא שש
אחריו השא כדו שוכה מני"ך בלא שש :

ג' וא"כ אב"ה בני"ד אס אינו יושב בעלילה חפ"ה דהו'
שש יא"כ אפילו אס נניח דנחה קום יעשה
דרבנן

יוד ולהרשיא חלה אפילו לבעל דרבנן בקו"ע ומשמע דשאר איסורי הורה בשוא"ת מרחה דרבנן בקו"ע אפילו לריש"ב ולרעה החו"ס דרבנן קו"ע דוחה כתיסור הורה שהיא בשוא"ת:

סימן בא

ד' חמוז תרפ"ו.

[א] נתקשתי על מלימ (פ"ו מהי ערות ה' ו') או אובל דבר שמתקן הפסקים עליו או מותר או אסור או מולחין מחוץ על פיו ולא זכיתי להבין דברי הרמב"ם אין כאן רק איסור דרבנן ככל ספק הורה ועכ"פ מה"ס לא נפסל ואי מדרבנן הרי פסול דרבנן לרי"ך הכרזה וגם לרש"בא עכ"פ אין לוקין חספק ולא נפסל מה"ס במקום שאין מצות ולא נפסל רק מדרבנן ולרי"ך הכרזה ועיין מלימ (פ"ד מה' מליה ה' ו') נ"כ אם כדאורייתא שאין בו מלקות בעיני ג"כ הכרזה ואנכי ג"כ מוספס כספק דאורייתא בין לרי"ת שהוא דרבנן בין לרש"בא שהוא מה"ס או בעיני הכרזה ואם נתייב דאיסור דאורייתא יודע וא"ל הכרזה ואפילו ספק חורה יבוא דברי המלי"ת כאן, ופלא כי לא העיר מזה, ובנוף סברת המלי"ת כאן דבש"קא דרינא לא מהני חוקה כנר כחב כן ג"כ פ"ב מה' טומאת לרעה ורמו לדבריו שבכאן כחשי"ב כי קשה ל"י על פ"ב מה' טומאת לרעה ורמו ופלא כי לא ל"ן המניה שם לכאן כדרכו:

[ב] שהעיר מר"ן קידושין בנתן הוא ומרחה היא ולא סיים דבריו עיין אבני מילואים (כ"ז ס"ק י"ח) לא הביא דברי המלי"ת והרמב"ם בעלמא להקשות דבש"קא דרינא לא שייך חוקה ויולא לחלק בין דבש"קו של הדין הוי דמסקא לן המליאות אם הכסבים הבעל על אמירתה וזה סברא ישרה דהחוקה לא הובל להכריע במקום אחר רק בזה דאיכא חוקה וא"כ בש"קא דרינא אם נסמך על החוקה נמלא חטו מכרישין הדין אפילו במקום שלא יהיו חוקה משאי"ב אם הדין יספק במליאות אין כאן הכרעה על מקום אחר ואנו לומדים דזה הבעל לא הכסבים על אמירת האשה וא"ן בזה המלי"ת אם יקרה זה במקום אחר דאולי הבעל האחר דעת אחרת אמו והכסבים על אמירת האשה, ועיין מלימ (פ"ו מה' בכירות ה"ב ופרק ע"ז מה"ל טו"ן ונשען ה' י"א) ולרי"ך דקדוק גדול שם ומה שהבין המלי"ת בשבירות הגיל דהאי דרכה ור"י לא הוי ש"קא דרינא מחמת ספק מליאות לא זכיתי להבין דאין ש"קא דרינא מחמת ספק במליאות יותר מזה אם קנה השהה אם לאו ול"ע, ולרעתי דחילוקי מחלים עם חילוקי של האבני מילואים הגיל ודברי הא"ת כדורים כסברתי הגיל, ולומר דק בש"קא דרינא מחלק המלי"ת דאם הם' על המליאות דוחה לתרי וחרי משאי"ב פלוגתא דרבננא אפילו נס' המליאות אין דינו כחרי וחרי הוא דוחק:

[ג] שוב ראיתי ודקדקתי בדברי מלי"ת שחילק בין אם הם' בדבריו בין אם הם' בנאמנותו ולא זכיתי להבין דבריו דכ"פ בנתיבם הם' על המליאות ודוק: [ד] נוף קו"ע הרי"ג שעלו סובב חילוקי של הא"ת הגיל לא זכיתי להבין מה ו' סתירה כדברי אלפסי דשפיר י"ס לומר בזה דנתן הוא ה"י לשי"ס ספק ומשום חוקה הכרישו להקל ולא נשאר רק חומרא דרבנן משאי"ב בזה דהו' לנ"ב דהשי"ס נשאר בחוקי וברי ג"כ הם' ידעו מהחוקה וה"י דעת נכ"ס יותר דכו

דרבנן משכ' ואל תעשה דאורייתא אפי"ה בשביל אחר כששע אין לעשות אפילו איסור קל כדי שיגלל הוא מאיסור חמור אכן אם היושב במאסר עלמא וכול לקחה לו הפילין כשכח י"ל דמותר ואף דעבירה דרבנן היא בלא נשדון דיקיים העשה דחשילין י"ל דהרי מפורש בחו"ס פכחים דעשה חמור דוחה הקל אפילו שלא בעירובא ה"ה איסור דרבנן נגד דאורייתא דקיל עפי והא דלא התיירו השלשול לפרעון כס"י ע"כ הג"ל כנר הקשה ה"ז ס"ס וא"ל דשומח המשכן קיל מפרעון וכחמה בשו"ת הרשב"א מוכח כד"מ שם דגם פרעון מותר פ"ס דמסיק דקשה להורות הלכה למעשה ק:

[ה] עיין בטור שהביא לשון שו"ת הרא"ש נראה דוקא שלא ידע בשעה שנועה כי יום זה יחול בשבת וכן מורה לשון הרשב"א שהובא בד"מ ונראה אם ידע שחול יום זה בשבת או נשכע בפירוש לשרוע בשבת לא יפרע בשבת לאו משום דאיסור דאורייתא בשו"ת נדחה חפני דרבנן אלא דכלל הוא שאין שנועה חלה לבעל איסור דרבנן בקו"ע ועשה כמותר ביו"ד וכן הל"ת בשו"ת (רדב"ז חלק ד' סימן שמי"ט (רע"ח) ע"ד אחר ששכע לקחת ריבית דרבנן וכחב דקו"ע דרבנן עדיפא משוא"ת דאורייתא וכן הביא בש"ס הדיעב"א, ודעתו דהמיד י"ס לנו לרון דידחה השוא"ת דאורייתא ובש"ס הרשב"א חבב דדעתו דשנועה חלה על דרבנן ואח"כ הקשה משו"ת הרא"ש ושו"ת הרשב"א דנשכע לפרוע ואירע בשבת דמותר לפרוע בשבת וכחב דשתי חשונות כדנר חו"ד דשם לא נשכע בפירוש לשרוע בשבת ולא ידע כי יחול יום זה בשבת ולא הוי נשכע לבעל המלי"ת ושד דשלוש איסור קל ע"כ התיירו וא"כ בניד אם נקוט הירון הראשון דאיסור לקחת רבית דרבנן דהשנועה לא חלה א"כ בני"ד דיש איסור דאורייתא ביטול מלי"ת עשה כשכ' ואל תעשה שפיר נדחה דרבנן זפניו ואף אם נקוט חילוק הב' דשלוש קל ונדחה חפני שוא"ת של חורה בקו"ע א"כ בני"ד ג"כ רק שלשול בעלמא ויש לנו לרחות חפני דאורייתא:

[ו] דברי הרדב"ז אינם מובנים לי מה שהקשה משו"ת הרשב"א לסנין פרעון ומירן שני החירולים הג"ל דהרי בלא"ה כחב למעלה מזה דדעת הרשב"א דאיסור דרבנן בקו"ע נדחה חפני איסור חורה בשוא"ת ול"ע והיינו דשנועה חל על דרבנן בקו"ע, והנה בחו"ס בחונות (ז') דאיסור לפלטל אף דעובר ככל יראה ועיין מניא (ס"י המ"ו) בשם מהר"ם דעשה דחשניהו אינה דוחה דחלמיהו לדרבנן כדאורייתא ולא הוי בעירובא ועיין חמלי"ת השקל (ב"י ח') לענין בדיקה ל"ניה דמפורש בשו"ע דמסיים חשש ברכה לבעלה יבדוק ולא אמרו חששם ביטול מלי"ת עשה וכחב שם התחשי"ס במוסגה, דקו"ע דרבנן חמור מדאורייתא ולא השרה מקור הדברים ואם אמרו ז"ל י"ס כח לעקור ד"ח בשוא"ת אולי דוקא במקום שאמרו כן אכן לאו כלל"א הוא להחשיר בקו"ע דרבנן יותר מכשוא"ת של חורה ק"לור של הדברים דמחשבות הרדב"ז וכן מהר"ם מוכח בטור הג"ל שממע דשנועה אינה חלה לבעל דרבנן בקו"ע אכן במקום שחלה טוב נדחה דרבנן אפילו קו"ע חפני דאורייתא שוא"ת ביטול שנועה וא"כ בשאר איסורי חורה שאסור ל"ד עלמא וא"ן שיכוח מלי"ת בו כעין לאו דכל יראה או ביטול מלי"ת הפילין בני"ד נדחה דרבנן קו"ע משני דאורייתא ואלא כח"ס בחונות הג"ל ול"ע:

[ז] דיוצא לנו דשנועה אי חלה לעשות איסור דרבנן בקו"ע לריש"בא אינה חלה וכן היא בש"ע

בעזה"ש"ת

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמת שבת

חלק ג (ב)

הלכות מוקצה

*

כולל בירורי הלכות בהלכות שבת המצויים
(השייבים לשו"ע סי' ש"ח - שי"ב)

*

כל אלה חוכרו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה

ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"

מח"ס ישראל והזמנים ג"ת, שו"ת ויברך דוד ה"ח

ספר חינוך ישראל, ס' נשמת ישראל ג"ח

שו"ת מקדש ישראל ז"ח, וש"א"ם

✻

ברוקלין נ.י. - אלול תשע"ב לפ"ק

דפוס הכתב

גו ומצית סיגריות. שם סי"ד], ובשו"ת ודרשת וחקרת (סי' מ"ה, כשמל"א לא מוקצה מחמת גופו).

אבל בס' מאורי אש (פ"ב דף לז) העלה דהוי מוקצה מחמת גופו דכלי שלאחר השתמשותו מחבטל מהותו לא נחשב כלי, וכן הובא בשמו בס' שש"כ (פי"ד הערה צ"ז) כדין עצים שניחנו רק להסקה (ביו"ט), וכן בס' חוט שני (ג-פב) מתחילה ר"ל דתלוי במחלוקת המו"ק ושאה"פ בדין נר (ליכ"ט) דהכ"נ הוא שימוש של כילוי, מיהו י"ל דבזה כו"ע מודה דלאו כלי הוא דשאני נר שאפשר להשתמש בו פעמים רבות עד שכלה, משא"כ גפרורים ההשתמשות הוא חד פעמית עיי"ב [וצ"ל דגם לא דמי לפתילה שדינו ככשמל"א כמש"כ המג"א דפתילה ג"כ ראוי לשימוש חוזר, ולא חשיב תשמישו ע"י כילוי], וכן מביא בס' טלטולי שבת מביא מבעל אגר"מ דגפרור הוא מוקצה מחמת גופו, דלא חשיב כלי.

וכ' בס' שלמי יהודה 'שקופסת' גפרורים לכו"ע דינו ככשמל"א דחוי להניחו על ספר שלא יעופו הדפים ברוח, ולענ"ד צ"ע דאם הגפרורים עצמן מוקצין מחמת גופן נמצא דהקופסא הוא בסיס להן (למוקצה מחמת גופו) ולא מהני מה שאפשר להשתמש עם הקופסא (וע' שם בק"ר התשובות פי"ג סי' ט"ז בתשו' בעל אז נדברו ז"ל דראוי לנקות בו השיניים (בלא תיקון, דאסור לתקנו) ולעוד אופני שימוש).

ופשוט שאם יש שם תינוקות ויתכן שישחקו עם הגפרורים (להבערים) שהוא סכנה שמותר לטלטלו משם (ואפילו מוקצה גמור מותר לטלטל משום חשש היזק גרידא, כל שכן זה שחשש הנ"ל הוא חשש סכנת מות רח"ל).

לטלטל קופסת גפרורים לאחר הדלקה"נ

ואת"ל דהוי ככשמל"א אז עצה טובה לאשה בשעת הדלקה"נ (שאין בבית מי שיוכל

אח"כ להצניע הגפרורים) שתניח את הקופסא במקום שעתידים לאכול, כדי שיוכלו אח"כ להסירו משם (ושוב מותר לטלטלו כדי להניחו בכל מקום שירצה), אלא שלמעשה יל"ע אי מותר מער"ש להניח כשמל"א על מקום שיצטרך לטלטלו משם בשבת לצורך מקומו, וי"ל דתלוי אם טלטול כשמל"א לצורך גומ"ק הוא הותרה או דחוייה ע' בדברינו בס"י נ"ג ובס"י נ"ד, מיהו מסתבר דלטלטלו מבעו"י לאחר קבל"ש שיש להקל, ואולי אף בביהשמ"ש.

ועי"נ בדברינו בנשמת שבת ח"א סי' רס"א בנוגע לטלטל את קופסת המעטשע"ס בביהשמ"ש (לאחר הדלקת נרות שהוא כקבלת 'תוספות' שבת).

***

סימן רע"א

שאלה - דין 'תפילין'.

ד תשובה - ככשמל"א דמותר לצוגומ"ק, אבל לא מחמה לצל, ובשעה"ד

יש להקל. דעת הרמ"א (ס"ד) דתפילין דינם כשאר כלים שמלאכתן להיתר שמ"מ אין לטלטלם שלא לצורך כלל (פי' ולא דמי לכתבי הקודש דמותר לטלטלם אפילו שלא לצורך כלל), אבל לאיזה צורך אפילו מחמה לצל מותר [וכ"ה בס' תרה"ד (פסקים, סי' ע') כ' בפשטות דתפילין מותר בטלטול מדאיתא במס' ביצה דף טו. דמשלחין תפילין ביו"ט ש"מ דאע"ג דאין נאותין מהן ביו"ט משלחין אותן, וממילא דמותרין בטלטול עיי"ש] והסכים עמו בס' תור"ש (סק"י).

אבל בטו"ז (סק"ג) ובמג"א (סקי"א) כתבו דלהזוה"ק [שפסק כוותיה המחבר בס"י ל"א ס"א] שיש "איסור" (לא פטור גרידא) להניח תפילין בשבת ויו"ט (דמכזה לאות של שב"ק, וגם יש חשש איסור דבל תוסיף) דין התפילין ככלי

24

25

טלטולו ב

עוד כ' בשו"ע הרב הם עכו"ם ויכו לכו"ע מותר לטלטל כלעיל בשו"ע סי' סנ"א, ויוצא דאילו שבודאי לא יזלזלו בו בזמנינו בעוה"ר, ע דיוטא התחתונה עו וכאשר שמענו מעש בהקיבוצים של מומה"מ]. מיהו נראה ששכיחי גנבי, דהי שם, אבל לא

וכבר הבאנו לעיל התפילין כדי (סי' ל"א סק"ב) ושנ ועיי"ש בבה"ל (ד"ד החיים והברכ"י יוצו לצוגומ"ק, מיהו בשע עיי"ש, וע' בס' נ ויעיין עוד בדבריני

ונראה דאם רוצה ורשאי להע להתכונן בהקשר וכו'. דנייה, דזה חשיב כל (וכמג"א סק"ח), ושו שוב מותר להוליכן י לו

דין התפילין בזה" **אעפ"כ** דינו ככשמל' עולם מצד דבזה"ח כיס, כיון שהם ביוקר, (ובהערה ל"ב) שהארי אינן מוקצים מחמת

שמירה), ובפרמ"ג כ' דלצורך גופן היינו להתלמד ממנו דיני תפילין ובתים, ובערוה"ש כ' דלא שייך בתפילין לצורך גופן ולא הותר אלא לצורך מקומן [וא"כ צ"ע מהו להפוסקים דכשמל"א שאין לו מציאות שימוש לצורך דבר המותר, דשוב אסור לטלטלו אף לצורך מקומו ע' בדבריני בס' נ"ח, ובשו"ת אבני נזר (סי' ת"א) כ' דמה שמוותר לטלטל תפילין (לצורך מקומו) משום דחזיין לצורך גופן שמוותר ליהנות מהם דרך מלבוש אפילו בשבת ולא זמן תפילין הוא.

להלכה

אף דשאר הנו"כ הסכימו עם הטו"ז והמג"א דינו ככשמל"א, מ"מ מבואר בערוה"ש דהסומך עצמו על דיעה ראשונה לא הפסיד דכין דדמיין לכתבי קודש אין עליהם שם מוקצה כלל, וכן בכלכלת השבת כ' דמותר לטלטל תפילין, וכן הביא ברעת תורה בשם שו"ת מהר"י ברונא מאחד שיכולים ללמוד ממנו כמה דינים בקשר ודצועוח (על כן אף שאסור להניח תפילין בשבת מותר לטלטלן) וכנראה שהסכים המהרש"ם לשיטתיה (וצ"ע דסוכ"ס מיועדים להניחם לשם מצוה א"פ ליהיו ככשמל"א).

טלטולו במקום חשש הפסד

והמ"ב (סקכ"ד) כ' "דבשעת הדחק" יש להקל כריעה הראשונה, ופשוט דבמקום חשש הפסד מרובה (גניבה או שיתקלקלו לגמרי) דחשיב כשעה"ד ושפיר דמי (דבזה"ז ומי התפילין הם ביוקר גדול).

ועל כן נראה נמי דמי ששכח תפיליו בקאר וחושש שאם יניחם שם כל השבת יתקלקלו ויפסדו מתמת חום השמש הזורח עליהם, דשפיר דמי להוציאם משם למקום משומר, ועוד שבס' קצוה"ש נוטה דלהצילם מפסול הוי כמו להצילן מבזיון (דמתיר בשו"ע הרב) ועל כן אם ירדו גשמים על התפילין ויבואו לידי פסול מותר לטלטלן דבזה ג"כ חשוב בזיון להתפילין.

שמלאכתן לאיסור, שאסור לטלטלן כי אם לצורך גופן ומקומן, וכן סתם בשו"ע הרב (סי"ט) [ובשו"ע הרב כ' שני טעמים לאיסור, חדא להפוסקים הסוכרים דכל דבר שאסור לצאת בו לחוץ אסור ללבושו אפילו בתוך הבית בשבת שמא ישכח ויצא בו (כמובאר בס' ש"ג סי"ח), ממילא כיון שאסור לצאת החוצה עם תפילין גזירה שמא יצטרך לחולצן אם יצטרך לילך עמהם לבית הכסא ויבא בינתיים לטלטלם ד' אמות ברה"ר, שנית דכיון שמיוחדים ללובשן לשם מצוה והרי אסור ללובשן לשם מצות התפילין בשבת ממילא הוי דינו ככשמל"א (אף דשם כלי ומלבוש עליו דמה"ט היוצא בהם לרה"ר פטור) יעו"ב, ולפ"ז אף להשאג"א דס"ל דאין שום איסור להניח תפילין בשבת כשאינו מכרין לשם מצוה, מ"מ י"ל דחשיב ככלי שמלאכתו לאיסור]. וכן בא"ר ובס' תוס"ש ובס' דרך החיים ובברכ"י נקטו להלכה דדינו ככשמל"א, וכ"כ בחי"א (כלל ס"ו ס"ב) [מיהו יש לי מקום עיון בחי"א הנ"ל דלאחר שכתב דתפילין מלאכתן לאיסור (שאסור להניחם בשבת) כ' דמותר לטלטלן "לצורך כגון שלא יפלו", משמע קצת דזה חשיב לצורך גופו, פי' כיון שאינו לשמירת התפילין מגניבה (דזה חשיב כמחמה לצל) מיהו יש לדחות דבאמת ס"ל דתפילין יש לו דין כלי שמלאכתו להיתר (ועל כן מותר שלא יפלו) וכונתו רק שהיות שאסור להניח תפילין לשם מצוה על כן אין דינו כשאר כתבי הקודש שמוותר לטלטלן אף שלא לצורך כלל, אלא תפילין אסור שלא לצורך, ואינו מותר אלא לצורך כשאר כלי היתר, ועל כן מותר כדי שלא יפלו. L

לצורך "גופו" בתפילין

ד' ומציאות של טלטול תפילין לצורך גופן כ' בשו"ע הרב (סי"ט) דהיינו שישמרוהו מן המזיקין, וכ"ה במ"ב (סקכ"ד), והכוונה שהתפילין ישמור את האדם מן המזיקים (פי' דמותר להאדם להשתמש בכתבי קודש לשם

טלטולו במקום חשש בזיון

עוד כ' בשו"ע הרב שם דבמקום שרוב הגנבים הם עכו"ם ויכולים התפילין לבא לירי בזיון לכז"ע מותר לטלטלן (וללובשן זוג זוג ולהכניסן כלעיל בשו"ע סי' ש"א סמ"ב, ובשו"ע הרב סנ"א), ניוצא דאילו במקום גנבי ישראל אסור, שבדאי לא יזלזלו בהתפילין, מיהו זה לאו כללא בזמנינו בעוה"ר, שכשהם יורדים יורדים עד דיוטא התחחונה עד שיש להם שנאת הדת, וכאשר שמענו מעשים מגונים כאלו בארצה"ק בהקיבוצים של הציונים השית"ב יצילנו מומה"מ]. מיהו נראה דזה אינו מותר אלא במקום ששכיחי גנבי, דהיינו שגנבים (גויים) מצויים שם, אבל לא משום חשש רחוק.

וכבר הבאנו לעיל מהחיי"א דמותר לטלטל התפילין כדי שלא יפלו, והובא נמי במ"ב (סי' ל"א סק"ב) ושכמקום הדחק יש להקל כן, ועיי"ש בבה"ל (ד"ה אסור) דאף דמד' הדרך החיים והברכ"י יוצא דאסור לטלטלם כי אם לצוגומ"ק, מיהו בשעה"ד יש לסמוך על החיי"א עיי"ש, וע' בס' נחלת ישראל (ע' קע"ו)..

ועיין עוד בדברינו בסימן שלאחר זה מזה.

וגרא"ה דאם רוצה לטלטל התפילין מחמה לצל רשאי להערים לטלטלם ולפותחם להתבונן בהקשר וכו' (שאר הלכותיה) כדי ללמוד דיניה, דזה חשיב כלצורך גופו דמותר לטלטלן (וכמג"א סק"ח), ושוב מאחר שכבר הוא בידו שוב מותר להוליכן לאיזה מששום שירצה כדי להצניעם. L

דין התפילין בזה"ז שתפילין יקרין מאור

אעפ"כ דינו ככשמל"א (לא כחס"כ). בס' ברית עולם מצדד דבזה"ז תפילין מוקצה מחמת חסרון כיס, כיון שהם ביוקר, מיהו ע' בס' שש"כ (כ-יד ובהערה ל"ב) שהאריך לתת טעם למה תפילין אינן מוקצים מחמת חסרון כיס, כיון דראויין

להניחן לשמירה, ולפ"ד אף בזה"ז אינו מוקצה, וכ"כ בס' שלמי יהודה (פ"א), וכ"ה בס' מנחת אהבה (יב"ב) כיון שאין מקפידים מלטלטלן כדי ללמוד מהם צורת ריבוע הבתים, והשינין, וצורת הקשר, גם נראה שהתפילין ראויין לבחור בר מצוה להתלמד ולהתרגל בהנחתן, שו"ר שכבר נתקשה בס' תוס"ש (סקב"א, על המג"א וטר"ו) דכל תפילין היו צריכין לדונן כמוקצה דחס"כ דקפיד עלייהו טפי ומיחד להו מקום, ות"י דבתפילין הקילו יותר, כמו שהקילו בכל ספ"ק לטלטלם אף שלא לצורך כלל, ועדיפי משאר מוקצה דחס"כ דאסורים אפילו לצוגומ"ק, והם מותרים עיי"ש, וממילא שהדין נמי כן בתפילין היקרים דזמנינו. L

ד לטלטל תפילין בשבת כדי שיוכל לקיים מצוות תפילין לאחר השבת

יש להחזיר. ויל"ע מי שהוצרך לצאת מביתו בשבת (בעיר ש"כ עירוב) ואם לא יקח עמו את תפיליו לא יהיה לא אח"כ תפילין אם מותר לו ליטלם עמו בשבת (לפמ"ש"כ בס"י נ' דכדי להשתמש עמו במוצ"ש לא חשיב צורך גופו), דמסתבר דהפסד מצוה לא גרע משעת הדחק שיש לסמוך על הרמ"א דתפילין חשיבי כלי היתר, עוד יש לרזן לפ"מ שהבאנו בס"י נ"א מכמה פוסקים דבכשמל"א לא בעינן לצוגומ"ק דייקא, רק העיקר שלא יהיה לצורך המוקצה (מחמה לצל) והכא נמי אינו לצורך שמירת המוקצה, אלא כדי שיהיו עמו בשעת מצוותו.

שו"מ בשו"ת מאורות נתן (לייטער, סי' כ' וסי' ק"י) דן מהו לטלטל בשבת תפילין כדי שלא יאבד ממנו, כשבלא"ה לא יהיה לו תפילין אחרים כלל, ולא יוכל לקיים מצות תפילין עיי"ב, ואולי יש לומר דזה חשיב כמו לצורך גופו, פי' כדי לקיים אח"כ על ידו מצות תפילין, שהרי אין כוונתו בשביל שמירת חלק הממוני של התפילין, אלא על הפועל יוצא ממנו שעל ידו יקיים אח"כ

להתלמד לא שייך - מקומן שאין לו יב אסור ז"י נ"ז, שמונת דחזיון מלבוש ומהמג"א גרסה"ש ד דכין ה כלל, לין, וכן ג מאחר רצועות ג מותר שיטתיה י ה א"פ להקל ז חשש לגמרי) ו דמי בקאר וקלקלו דשפיר שבס' הצילן ז ירדו מותר י'ן.

מצות תפילין, מיהו לכאורה לפמש"כ בסי' נ' דלצוגומ"ק היינו דוקא שישתמש בגופו בשבת גופא (ואף לא במוצ"ש) לא מהני זה.

שו"ר בס' שולחן שלמה (אות כ"ב ב') שדן על זה מצד אחר, לפ"מ שמצינו גבי כיסוי הדם (ביו"ט) שמותר לטלטל מוקצה לצורך מצוה.

לטלטל תפילין כדי ללמד למי שעומד להיות בר מצוה איך להניח תפילין

מותר. נראה פשוט להיתר (ויאמר להילד שיכוון בהדיא היפך כוונה שאינו מכוון בהנחתו לשם מצוה רק להתלמד) דזה חשיב לצורך גופו, ועוד שבחור בר מצוה מתאווה ללמוד אופן הנחתו, וידיעה זה לא גרע משאר צרכיו.

דין הביתלי"ך והשיידלי"ך של התפילין (כשמונחים בלא התפילין)

כ' בס' מנחת שבת (פח-לח) דדינם נמי ככשמל"א כיון שנעשו לשמש את הכשמל"א, ומשמשי כשמל"א ה"ה נמי ככשמל"א, וע' בדברינו בסי' רס"ו בנוגע כלל זה.

ז:ז:ז

סימן ער"ב

שאלה - תפילין שנפלה על גבי הקרקע מהו להגביהו.

תשובה - מותר ושפיר דמי. ידוע שנחלקו הפוסקים אם תפילין הוי כלי שמלאכתו להיתר או ככלי שמלאכתו לאיסור, והסכימו רזה"פ שדינם ככשמל"א, מ"מ בנידון שאלתינו יש לדון להקל מחמת שני נקודות, א' אם משום כבוד כתבי הקודש יש להקל כהרמ"א וש"פ הסוברים דחשיבי ככלי שמלאכתו להיתר (ע' בדברינו בסי' רע"א), ועוד שי"ל דכזיון כתבי קודש (המוטלים לארץ) דוחית איסור מוקצה, וכדמוכח משו"ע הרב (סי"ט) דאף שפסק לאסור

לטלטל תפילין מפני חשש גניבה (דהוי כמחמה לצל) מ"מ הקיל לטלטלן להצילם מגנבי גויימי (במקום שרוב גנבי הם גויים) שעוללין לכוא ליד בזיון, וע"ע בשו"ע סי' ש"א [והגם שמכואר בשו"ע הרב סי' שנ"ב סוס"א דשבות גמור לא התירו משום בזיון כתבי הקודש, נראה דאיסור מוקצה שאני דקילא, כדהתירוהו משום הזיקא דיחיד (עמ"כ סקע"ז), ועוד די"ל דלא גרע מטלטול מוקצה במקום כבוד הבריות בשו"ע סי' שי"ב], וע' להלן בשו"ע סי' של"ד (מסי"ב ואילך) שהתירו שבות דכיבוי דליקה והצלה מן הדליקה משום בזיון דכתבי קודש ונפילת תפילין על הארץ הוא בזיון גדול שהרי נהגו העולם להתענות בכה"ג כמו שכי' המג"א (בסי' מ"ד סק"ה), וכן גוזרים תענית כשס"ת נפלה לארץ ח"ו, וע' ברמב"ן עה"ת (פ' כי תצא) עה"פ ארור אשר לא יקום את דברי התורה הזאת].

ב' שאף את"ל דדינם ככשמל"א יש לדון אם להגביה תפילין מן הארץ חשיב כטלטול מחמה לצל דאסורה, או דילמא מאחר שאינו לצורך המוקצה (שלא יופסד או יתקלקל) רק שלא יתבזה זה לא חשיב כמחמה לצל, ואף שנמי אינו לצוגומ"ק, דילמא בעלמא לא בעינן לצוגומ"ק, אלא שלא יהיה מחמה לצל והארכנו בזה בסי' נ"א, שו"ר באמת בס' חיי"א (כלל ס"ו ס"ב) לאחר שכי' שתפילין י"ל דין כשמל"א סיים שעל כן אסור לטלטלם אלא לצורך כגון שלא יפלו עיי"ש, וכנראה שס"ל דזה חשיב כלצורך גופן, כיון שאינו לצורך המוקצה (אבל כדי שלא יגנוב (גנבי ישראל) אסור, דזה חשיב כמחמה לצל).

ובל"א"ה הבאנו בסימן הקודם מהמ"ב (סקכ"ז) "דבשעת הרחק" יש להקל כדיעה הראשונה (דהוא ככלי היתר) ומהערוה"ש דהסומך עצמו על דיעה ראשונה לא הפסיד, שו"ר במ"ב רס"י ל"א (ובכה"ל שם) שלאחר שמביא מי"א דכדי שלא יפלו או שלא יגנובו מותר לטלטלם, סיים ובמקום הרחק יש להקל ונציין לד'

החיי"א שמתיר שלא רצ"ע מנ"ל, אבל מפמ"א במקום גנבי ישראל אם גם כדי שלא יפ בשעת הרחק, או רק ישראל) אבל שלא י הקודש מותר לכו"ע ה י"ל דלאחר שכבר נפלו וע"ע בקיצשו"ע (פ' (סקל"ז) נוע' בס' קז כשיש חשש שיפסל ומפתבר להקל אפי

סימן

שאלה - שכתבתי שולחן ביהכ"ז אי מהו להצניעו (כשאינו ומהו כדי

תשובה - יש לו חשש

אגב דבר המותר. דתפילין יש לו דין כי דעת המג"א והטו"ד שאסור לטלטלם רק ל להמקום שהתפילין ש (שמה) לא מחמה לז הסכימו רוב האחרון לאסור בנידון שאלתי בהתפילין עצמן רק המחזיק שניהם ט"ז שהתפילין חשובים יו לדבר האסור דהיינו ככשמל"א, ובפרט מ

אחרת בשביל שבתן, ואף לדעת הפמ"ג (בהקדמתו, שמספק"ל) דלא אמרינן בסיס לכשמל"א, כי אם למוקצה גמור (וע' בדברינו בסי' תקמ"ה מזה), מ"מ הו"ל רק טלטול מן הצד (כלפי התפילין) לצורך דבר האסור (שלא יגנבו התפילין) דאסור.

אמנם למעשה לא מיבעיא כשיש חשש שיגנבוהו (אפילו רק גנבי ישראל שלא יבוזהו) שבמקום הפס"מ יכולין לסמוך על שיטות המקילים כמבואר בדברינו בסי' רע"א [ולפמ"ג (משב"ז ג') מותר אף כרוב גנבי ישראל], וכמו כן אם הם במקום שעלולין להתקלקל (מחמת זריחת החמה או מים) דזה הוי ג"כ בזיון (ע' קצוה"ש (סי' ק"ח סקי"ח) וביותר שעלול שלא ישומו לב אח"כ לבודקן, ונמצא שיכשל בהנחת תפילין פסולים ח"ו].

א"א אף באופן שאין חשש גניבה רק שנשאר מונח בביהכ"נ על השולחן והוא מתבייש שישאר שם ככה כל השבת (שיחזיקהו בני"א לאיש מבוהל שאינו מסודר) יש מקום להקל משום כבוד הבריות לסמוך על הסוברים דדין תפילין ככלים שמלאכתו להיתר (דמותר לטלטלו אף מחמה לצל) [ובכלל מבואר בנו"כ השו"ע בסי' ש"ב שהתירו איסור טלטול מוקצה משום כבוד הבריות דהיינו לטלטל אבנים כדי לקנח עצמו בהם, אלא שיוצא שם דזה דוקא בדרך מקרה (כגון שהוצרך לפנות בדרך) לא באופן שהיה יכול להכין לעצמו (כגון בבית), וכיו"ב הוא במג"א סי' שכ"ב סק"ד, ובסי' ש"ח סוסקל"ז (לגבי שבות במקום הזיקא דרכים) עיי"ש במחצהש"ק, והכא נמי הוי כפשע במה שלא הצניעם מער"ש (אם לא כשבאמת הוא הצניעם אלא שאח"כ הוציאם איש אחר שלא ברשות ולא החזירם למקומן), מ"מ שם כבוד הבריות נופל גם ע"ז].

ובזה יש עוד סמך להיתר לפי מה שכתבנו בסי' נ"א משם איזה אחרונים לענין כשמל"א

החיי"א שמתיר שלא יפלו, ושה"ה שלא יגנבו, וצ"ע מג"ל, אבל מפמ"ג (משב"ז ג') מוכח להקל אף במקום גנבי ישראל דמ"מ הוי בזיון, ויל"ע אם גם יכדי שלא יפלו לא התיר המ"ב אלא בשעת הדחק, או רק כדי שלא יגנבוהו (גנבי ישראל) אבל שלא יפלו שהוא בזיון דכתבי הקודש מותר לכו"ע וצ"ע, מ"מ אף אם נימא כן י"ל דלאחר שכבר נפלו מותר לכתחלה להגביהם, וע"ע בקיצשו"ע (פ"ח-ה) ובס' מנח"ש שם (סקל"ז) [וע' בס' קצוה"ש (קח-יח) דכמו כן כשיש חשש שיפסלו הוי נמי חשש בזיון].

ומסתבר להקל אפילו כשנפלו בכיסויין (כיס בתוך כיס).

ל
א"א

סימן רע"ג

שאלה - שכח תפילין (או כיס טלית-תפילין) שלו מבחוץ על שולחן ביהכ"נ אי מותר לטלטלו בשבת כדי להצניעו (כשאינו צריך למקומו ממש), ומהו כדי שלא יגנבוהו.

תשובה - יש לדון להקל, ובפרט כשיש חשש שיגנבוהו, ועדיף לטלטלו **אגב דבר המותר**. הנה דעת הרמ"א מוכח דתפילין יש לו דין כלי שמלאכתו להיתר, אמנם דעת המג"א והטו"ז דדינו ככשמל"א וממילא שאסור לטלטלם רק לצורך גופו ומקומו (כשצריך להמקום שהתפילין שם כדי ללמוד או להתפלל שמה) לא מחמה לצל או שלא יגנבוהו, וכן הסכימו רוב האחרונים, וממילא לכאורה יש לאסור בנידון שאלתינו, ואף שהוא אינו אוחד בהתפילין עצמן רק בתיק התפילין [ואף בכיס המחזיק שניהם טלית ותפילין, מ"מ היות שהתפילין חשובים יותר מהטלית חשיב כבסיס לדבר האסור דהיינו להתפילין ודין התיק ג"כ ככשמל"א, ובפרט מי שיש לו טלית מיוחדת

י כמחמה
זי גויים
זבוא לירי
שמבואר
גמור לא
ז דאיסור
ים הזיקא
דלא גרע
שו"ע סי'
"ב ואילך)
ן הדליקה
פילין על
להתענות
ק"ה), וכן
ח"ו, וע'
י אשר לא

לדון אם
כטלטול
זר שאינו
(רק שלא
שנמי אינו
לצוגומ"ק,
בוה בסי'
ס"ו ס"ב)
סיים שעל
שלא יפלו
נורך גופן,
ולא יגנבו
זה לצל).

ז (סקכ"ד)
קל כדיעה
זהערוה"ש
סיד, שו"ר
זר שמביא
זום מותר
[וציין לד'